



HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

**EU:n nuorisovaihdot elinikäisen oppimisen
avainosaamisalueiden edistäjinä**
-tutkimus Rautjärven ja Puumalan kunnissa

Laura Korkeakoski

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma (210 op)

11 / 2015

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Koulutusohjelman nimi

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Laura Korkeakoski	Sivumäärä 48 ja 5 liitesivua
Työn nimi EU:n nuorisovaihdot elinikäisen oppimisen avainosaamisalueiden edistäjinä – tutkimus Rautjärven ja Puumalan kunnissa	
Ohjaava(t) opettaja(t) Tiina Valkendorff	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO, Irmeli Karhio	
Tiivistelmä <p>Euroopan unionin Erasmus+ Youth in Action-ohjelma edistää nuorten ja nuorisotyöntekijöiden liikkuvuutta ja kehittää nuorisoalan yhteistyötä. Nuorten on mahdollista kartuttaa kansainvälistä kokemusta, lisätä omia vaikutusmahdollisuuksia ja toimia yhteistyössä muiden eurooppalaisten nuorten kanssa.</p> <p>Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, mikä on EU:n nuoriso-ohjelman nuorisovaihtojen merkitys elinikäisen oppimisen avainosaamisalueilla. Tutkimus keskittyi kahteen itäisen Suomen pieneen kuntaan, Rautjärveen ja Puumalaan. Elinikäisen oppimisen kahdeksan avainosaamisaluetta on kirjattu Youthpassiin, joka on EU:n nuoriso-ohjelmien työkalu nonformaalin oppimisen tunnustamiseen. Nuorisovaihdossa opittua seurataan Youthpassin avulla ja sitä käytetään oppimisen reflektointiin hankkeen aikana ja sen jälkeen. Samalla se on myös todistus nuorelle opitusta.</p> <p>Tämän opinnäytetyön tilaaja on Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO, joka hallinnoi Erasmus+ Youth in Action-ohjelmaa Suomessa. Tämän työn tuloksia tilaaja voi hyödyntää muiden pienten kuntien innostamisessa tekemään kansainvälistä nuorisotyötä. Kansainvälisyydestä ei pelkästään hyödy osallistujat vaan myös koko lähiyhteistö, erityisesti asenneilmapiirimuutosten myötä.</p> <p>Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisesti puolistrukturoitujen sähköisten kyselyjen kautta, jotka lähetettiin nuorisovaihdossa olleille puumalalaisille ja rautjärviläisille nuorille ja vaihdossa ohjaajina toimineille nuorisotyöntekijöille.</p> <p>Tutkimuksessa selvisi, että nuorisovaihdot edistävät osaamista elinikäisen oppimisen avainalueilla. Nuorisovaihto on usein käänntekevä kokemus nuoren elämässä, joka on antanut suuntaa oman elämän valinnoille. Nuorisovaihdossa oppimaansa nuori pystyy hyödyntämään jatkokoulutuksen ja työllistymisen saralla.</p>	
Asiasanat nuorisovaihto, elinikäinen oppiminen, avainosaamisalueet, Youth in Action, nuorisotyö, Youthpass	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Name of the Degree Programme

ABSTRACT

Author Laura Korkeakoski	Number of Pages 48 and appendices
Title Promoting key competences for lifelong learning through EU's Youth in Action youth exchanges – study focused on municipalities of Rautjärvi and Puumala	
Supervisor(s) Tiina Valkendorff	
Subscriber and/or Mentor Center for International Mobility CIMO, Irmeli Karhio	
Abstract <p>Erasmus+ Youth in Action programme is set up for young people by the European Union. Aim of the programme is to promote mobility of young people and youth workers and also, to improve cooperation within the youth field. Participating in the programme young people are able to gain international experience, enhance their role in decision making in society and work in cooperation with young people from different cultures.</p> <p>The aim of this thesis is to find out what kind of impact youth exchange has in relation to of key competences for lifelong learning. The research was conducted in two small municipalities in eastern Finland, Rautjärvi and Puumala. The key competences for lifelong learning can be found in Youthpass that is a European recognition tool for non-formal learning in youth work, designed for Erasmus+ Youth in Action projects. With Youthpass the participants can describe what they have done and show what they have learnt and in the end of the project each participant receives a Youthpass certificate.</p> <p>The working life partner of this thesis, Center for International Mobility CIMO, coordinates Erasmus+ programmes in Finland. The results of this research can be utilized by CIMO in their work to inspire smaller municipalities to take part in international youth work. Internationalization does not only benefit the participants but also the community as a whole, impacting positively public attitudes toward new cultures.</p> <p>This research was conducted using qualitative research methods. A semi-structured questionnaire was sent to both participants in youth exchanges and youth workers in Puumala and Rautjärvi.</p> <p>The results of this thesis imply youth exchanges do improve the skills and attitudes presented in all key competences for lifelong learning. Youth exchange can have a crucial importance in young persons' life that may affect their choices in studies and working life in the future.</p>	
Keywords youth exchange, lifelong learning, key competences, Youth in Action, youth work, Youthpass	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	7
2 TUTKIMUKSEN TAUSTAA	8
2.1 Nuorisotyön rakenne Suomessa	8
2.2 Kansainvälistyminen suomalaisessa yhteiskunnassa	9
2.3 Kansainvälisyys nuorisotyössä	11
2.4 CIMO kansainvälistymisen tukena	12
2.4.1 Erasmus+	13
2.4.2 Erasmus+ Youth in Action	14
2.4.3 Nuorisovaihto	15
2.4.4 Formaali ja nonformaali oppiminen	15
2.4.5 Youthpass	17
2.4.5 Elinikäisen oppimisen avainosaamisalueet	17
3 NUORISOTYÖ RAUTJÄRVEN JA PUUMALAN KUNNISSA	19
3.1 Rautjärven kunta	19
3.2 Puumalan kunta	20
4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	21
4.1 Tutkimuksen tavoite ja tehtävä	21
4.2 Aineistonkeruumenetelmä	22
4.3 Kuvaus aineiston analyysistä	23
5 TUTKIMUSTULOKSET	24
5.1 Kysely nuorille	24
5.2 Kysely nuorisotyöntekijöille	26
5.3 Nuorisovaihtojen merkitys elinikäisen oppimisen avainosaamisalueiden kasvuun	26
5.3.1 Viestintä äidinkielellä	27
5.3.2 Viestintä vierailta kielillä	27
5.3.3 Matemaattinen osaaminen ja perusosaaminen luonnontieteiden ja tekniikan aloilla	28
5.3.4 Digitaaliset taidot	29
5.3.5 Oppimistaidot (learning to learn)	29
5.3.6 Sosiaaliset ja kansalaistaidot	31
5.3.7 Aloitekyky ja yrittäjäyys	33
5.3.8 Tietoisuus kulttuurista ja kulttuurin ilmaisumuodot	33
5.4 Muut aineistosta nousseet osa-alueet	34
5.4.1 Minäpystyvyyys	35
5.4.2 Sosiaalisten verkostojen laajentuminen	36
5.4.3 Kansainvälisen nuorisotyön lisäarvo kunnille	37
5.5 Vertailu aiempiin tutkimustuloksiin avainosaamisalueilla	39
5.6 Tutkimuksen arviointi ja luotettavuus	40
6 POHDINTA	42
LÄHTEET	46
LIITTEET	50

1 JOHDANTO

Matkustelu, helpompi liikkuvuus ja teknologia ovat avartaneet mahdollisuuksia kokea ja nähdä maailmaa. Kansainvälisyyden eri ilmenemismuodoista, jotka näkyvät esimerkiksi populäärikulttuurissa, trendeissä, monikansallisten liikeketjujen moninaisuudessa, globalisoituvassa taloudessa ja arjen kohtaamisissa, on tullut osa nuorten elämää.

Suomalainen yhteiskunta elää kaiken aikaa lisääntyvän kulttuurisen moninaisuuden murroksessa. Maahanmuutto on viimeisten vuosien aikana lisääntynyt merkittävästi. Pakolaisuus on nyt noussut suureksi eurooppalaiseksi ilmiöksi. Sitä se on myös globaalissa mittakaavassa. Se näkyy Suomessa lisääntyneinä turvapaikanhakijamäärinä.

Juha Sipilän hallituksen suunnittelemat leikkaukset kohdistuvat monille aloille. Leikkaukset vaikuttavat laajasti myös kuntien nuorisotyöhön ja nuorten hyvinvointiin tulevaisuudessa. Nyt tarvitaan suvaitsevaisuutta, näköalaa pidemmälle tulevaisuuteen ja asenneilmapiiriin vaikuttamista. Kansainvälinen nuorisotyö voi osaltaan vähentää ennakkoluuloja ja lieventää jännitteitä eri kulttuuriryhmien ja uskontojen välillä.

Tutkimuksessani tarkastelen Euroopan Unionin Erasmus- Youth in Action-ohjelman nuorisovaihtojen merkitystä elinikäisen oppimisen avainosaamisalueilla kahdessa itäisen Suomen kunnassa, Puumalassa ja Rautjärvellä. Tehtäväni on tutkia, onko nuorisovaihdolla ollut merkitystä nonformaalin oppimiseen - Youthpassiin kirjattujen elinikäisen oppimisen avainosaamisalueiden puitteissa.

Tutkimusaineisto on pääasiallisesti kvalitatiivinen ja tutkimustulokset nojaavat sekä nuorisovaihdon tehneiden nuorten omiin kokemuksiin että nuorisotyöntekijöiden havaintoihin. Aineistot nuorten kokemuksista kerättiin puolistrukturoidulla sähköisellä kyselyllä ja vastaavalla tavalla nuorisovaihdossa olleilta nuorisotyöntekijöiltä.

Työn tilaaja on Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO, joka muun muassa tarjoaa EU:n nuorisovaihtoihin rahoitustukea ja mahdollistaa erilaisia nuorisotyön kansainvälisiä toimintamuotoja. Allianssin ja Kuntaliiton tekemässä Kunnallisen nuorisotyön tulevaisuusodotukset 2015- selvityksessä pienten kuntien kansainvälinen nuorisotyö koetaan lähes mahdottomaksi. Aikaisempien tutkimustulosten perusteella kansainvälisyydestä hyöttyy niin osallistujat että koko lähiyhteisö - varsinkin asenneilmapiirimuutosten myötä.

Edellä todetun perusteella heräsi kiinnostus tutkia, millaisia merkityksiä nuorisovaihoilla on elinikäisen oppimisen avainosaamisalueiden kannalta. Avainosaamisalueita käsitellään luvussa 2.4.5.

2 TUTKIMUKSEN TAUSTAA

2.1 Nuorisotyön rakenne Suomessa

Suomessa nuorisotyön ja -politiikan kehittämistyö tapahtuu monilla tasoilla. Opetus- ja kulttuuriministeriö vastaa muun muassa nuorisopolitiikan kehittämisestä ja kansainvälisestä yhteistyöstä ja antaa suuntaviivat valtakunnalliselle nuorisopolitiikalle. Nuorisopolitiikkaa kehitetään ja toteutetaan niin strategisilla linjauksilla, lainsäädännön kautta kuin budjetti- ja veikkausvoittovarojen kautta (Laki valtion nuorisotyö ja – politiikka 2013, Nuorisolaki 73/2006; 9–13 §).

Alueetasolla nuorisotyöstä vastaa aluehallintovirasto (AVI), joka toimii valtion aluehallintoviranomaisena. Nuorisotyö ja sen toteuttaminen kuuluvat nuorisolain mukaisesti kunnan tehtäviin (Nuorisolaki 73/2006; 7 §). Kukin kunta voi kuitenkin päättää, kuinka nuorisopalveluita toteutetaan, mutta toteutuksen tulisi kuitenkin olla alueellista, monialaista yhteistyötä nuorten, nuorisoyhdistysten ja järjestöjen kanssa. Nuorisolain tarkoituksena on tukea nuorten kasvua ja itsenäistymistä, edistää aktiivista kansalaisuutta ja sosiaalista vahvistamista ja parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja (OKM 2015a).

Kuntien tulee huolehtia nuorten paikallisyhdistysten ja toimintaryhmien avustamisesta, nuorisotilojen ylläpidosta ja erityisnuorisotyöstä. ELY-keskusten kyselyn mukaan Suomessa on noin 950 nuorisotilaa. Työttömien, alle 29-vuotiaiden nuorten, työpajatoimintaa tehdään 267 kunnassa (83 % kunnista). Kuntien lisäksi ruohonjuuritason nuorisotyötä tehdään seurakuntien ja järjestöjen puolesta paljon myös vapaaehtoistoiminnan periaatteella (Allianssi 2014, 60).

Allianssin ja Suomen Kuntaliiton yhteistyössä tehdyssä selvityksessä Kunnallisen nuorisotyön tulevaisuusodotukset (Allianssi 2015, 6) käy ilmi, että tällä hetkellä nuorisotyötä painaa huoli tulevaisuudennäkymistä. Kuntien ja valtion taloudellinen tilanne ja leikkauspaineet heijastuvat myös kunnalliseen nuorisotyöhön. Muutamia kuntia lukuunottamatta nuorisotyöhön eivät ole valmiita panostamaan riittävästi nuorisotyöhön, vaikka on näyttöä siitä, että tästä kunnan peruspalvelusta leikkaamalla saadaan vain pieniä säästöjä, mutta tulevaisuudessa lasku voi olla suuri sekä inhimillisesti että taloudellisesti.

Suomi EU-maana noudattaa niitä nuorisopolitiikan suuntaviivoja, jotka EU:n Valkoisen kirjan Nuorisopolitiikan uudet tuulet -tiedonannossa todetaan. Tiedonanto hyväksyttiin vuonna 2003. Sen mukaan tärkeätä on yhteisten tavoitteiden täytäntöönpano nuorten aktiivisen unionin kansalaisuuden vahvistamiseksi jokaisessa EU:maassa. Varsinaisia lakeja ei nuorisotyölle EU-tasolla ole säädetty, vaan jokainen jäsenmaa noudattaa ensisijaisesti oman valtionsa säädöksiä. Valkoisen kirjan tavoitteet ovat suuntaa antavia (Komission tiedonanto neuvostolle COM/2006/0417 FIN). Näiden tavoitteiden toteuttaminen on osa Suomen nuorisopolitiikkaa.

2.2 Kansainvälistyminen suomalaisessa yhteiskunnassa

Suomalainen yhteiskunta kansainvälistyy ja monimuotoistuu kaiken aikaa. Yrityselämän globaali verkostoituminen ja kilpailu, maahanmuutto ja kansalaisten liikkuvuuden edellytysten nopea paraneminen ovat asettaneet suomalaisen yhteiskunnan uusien haasteiden eteen. Suomi on myös riippuvainen globaaleista

markkinoista. Näin ollen työelämän ja koulutuksen kehittäminen vastaamaan uusiin kansainvälistyviin tarpeisiin on ensisijaisen tärkeää.

Yhteiskuntamme tarvitsee kansainvälisiä osaajia kasvattamaan kansantalouden kilpailukykyä ja yhteiskunnan hyvinvointia. Yritykset ja kansantalous tarvitsevat osaajia, jotka ymmärtävät maailmanlaajuisia megatrendejä, esimerkiksi Euroopan valtioita koskevia rakenteellisia muutoksia, ilmastonmuutoksia sekä syrjäytymiseen ja eriarvoistumiseen liittyviä ilmiöitä.

Pelkkä kielitaito, liikkuvuus tai vieraiden kulttuurien tuntemus eivät riitä vastaamaan tämän päivän kansainväliseen osaamiseen. Demos Helsingin julkaisussa *Piilotettu osaaminen* (2013, 7) todetaan, etteivät kyseiset ominaisuudet enää riitä kuvaamaan kansainvälisiä osaajia Suomessa. Kansainvälinen osaaminen on muuttunut ja laajentunut ja vaikka uusia kansainvälisiä osaajia on paljon, ei heidän potentiaalinsa hyödyntämistä osata vielä tunnistaa. Kuitenkin yritykset ja kansantalous tarvitsevat osaajia, jotka ymmärtävät tämänhetkisiä megatrendejä.

Kansainvälisyys altistaa uusille toimintatavoille ja näkökulmille. Osaamista, joka kansainvälistymisestä syntyy, tulee esiin asenteissa, tiedoissa ja taidoissa. Kansainvälinen osaaja kykenee kyseenalaistamaan eri toiminta- ja ajattelutapoja, tunnistaa kulttuurieroja ja osaa toimia tarkoituksenmukaisesti eri ympäristöissä. Kansainvälisistä kokemuksista syntyneitä ominaisuuksia, kuten uteliaisuutta, sitkeyttä ja tavoitteisuutta, tulisi tuoda entistä enemmän esille esimerkiksi työnhaussa.

Globalisaation myötä kansainvälistyminen on koulutuksen ja nuorisotyön alalla aiempaa tärkeämmässä roolissa. Se sisältyy myös opetussuunnitelmien perusteiden laaja-alaisen osaamisen osaamisalueisiin (kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus ja ilmaisu) ja useat kansainvälisyyskasvatusta tarjoavat järjestöt tekevät yhteistyötä koulujen kanssa (Opetushallitus 2013).

2.3 Kansainvälisyys nuorisotyössä

Tänä päivänä niin koulut ja koulun ulkopuoliset tahot, kuten nuorisotyön toimijat, tarjoavat nuorille erilaisia kansainvälistymisen mahdollisuuksia. EU-jäsenyytemme on mahdollistanut osallistumisen erilaisiin EU:n tukemiin kansainvälisyysprojekteihin, nuorisovaihtoihin ja muuhun liikkuvuuteen Euroopassa ja sen lähimaissa. Opetus- ja kulttuuriministeriön kansainvälinen yhteistyö EU:n kanssa toteuttaa kansallisen nuorisopolitiikan kehittämistä, nuorisotyön tukemista verkostoitumisen ja hyvien käytänteiden vaihdon avulla. Ministeriön tavoitteena on luoda edellytyksiä alan toimijoiden kansainväliselle yhteistyölle (OKM 2015b).

Suurimpana katto-organisaationa kansainvälisen nuorisotyön saralla Suomessa toimii Allianssi ry. Valtakunnallinen nuorisotyön palvelu- ja vaikuttajajärjestö Suomen Nuorisoyhteistyö Allianssi ry palvelee nuorisojärjestöjä ja nuorisotyötä sekä edistää muun muassa nuorten kasvua yhteiskunnan vastuullisiksi kansalaisiksi ja tukee kansainvälistä toimintaa (Edu.fi-verkkopalvelu 2013).

Kunnallisen nuorisotyön odotetaan vastaavan monikulttuurisuuden luomiin haasteisiin. Kunnallisen nuorisotyön tulevaisuusodotukset 2015 -selvityksen mukaan kansainvälistä nuorisotyötä tehdään säännöllisesti vain noin joka kymmenennessä kunnassa. Mitä pienempi kunta, sitä todennäköisempää on, ettei monikulttuurista nuoristotoimintaa toteuteta lainkaan. Suurissa kunnissa monikulttuurisuutta puolestaan korostetaan nuorisotyössä. Kuntien asukasluvulla on yhteys siihen, missä määrin niillä on kansainvälistä nuorisotoimintaa (Allianssi 2015, 31).

Useimpien kuntien tekemä kansainvälinen nuorisotyö on yleensä EU:n Erasmus+ -ohjelman hankkeet, kuten nuorisovaihdot ja Eurooppalainen Vapaaehtoispalvelu EVS. Osassa kuntia aktiivisesta kansainvälisestä toiminnasta huolehtivat lähinnä koulut (Allianssi 2015, 33).

Resurssipula, nuorten vähäisyys ja kiinnostuksen puute kansainvälisiin asioihin ovat syitä sille, ettei joissakin kunnissa ole kansainvälistä toimintaa juurikaan.

Resurssipulalla tarkoitetaan rahan, ajan ja ammattitaidon puuttumista. Kunnissa, joissa nuorisotyöntekijöitä on tarpeeseen nähden liian vähän, kansainvälisyyden tuominen nuorisotyöhön ei välttämättä ole mahdollista, vaikka kiinnostusta olisikin (Allianssi 2015, 33).

Nuorisotyö voi toimia erinomaisena matalan kynnyksen kansainvälistymisen menetelmänä. Kansainvälisyys nuorisotyössä saattaa kuitenkin kalskahtaa hienolta – sellaiselta, jota tehdään, jos perusnuorisotyön jälkeen resursseja jää käytettäväksi. Kuitenkin kansainvälinen nuorisotyö voi parhaimmillaan olla osa arkipäiväistä nuorisotyön työkalupakkia. Seinäjoen nuorisotyöpäivillä 15.4.2015 Demos Helsingin ja CIMOn yhteisessä työpajassa ”Nuorten globaali arki” käsiteltiin tätä teemaa ja pajaan osallistuneet kokivat, että nuorisotyön rooli nuorten muuttuvan arjen tukijana on merkittävä. Kansainvälisen nuorisotyön tavoitteina tuotiin esiin nuorten yksilöllisten vahvuuksien tukeminen. Se tarkoittaa muun muassa kielitaidon, itsetunnon ja solidaarisuuden vahvistamista. Sen koettiin myös lisäävän kansallista ja kansainvälistä vastuuntuntoa ja uskontojen ymmärtämistä.

Kansainvälisyyden rooli ymmärretään nykyisin hyvin. Nuorisotyössä se voi lisätä kielitaitoa, uskontojen ja tapojen ymmärtämistä, vahvistaa itsetuntoa ja lisätä kansallista ja kansainvälistä vastuuntuntoa (Demos Helsinki 2015). Kansainvälistymisen ei välttämättä tarvitse tapahtua ulkomailla ollessa, vaan se voi lisääntyä enenevässä määrin myös kotikansainvälistymisen kautta. Voidaan kuitenkin kysyä, onko kansainvälisyys nykyisin jopa itsestäänselvyys – nuorisotyön saralla kaivataan uusia kansainvälistymisen toimintamalleja, jonka puitteissa voidaan tarjota tasa-arvoisia, matalan kynnyksen mahdollisuuksia kunnan kaikille nuorille.

2.4 CIMO kansainvälistymisen tukena

Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO toimii koulutuksen, kulttuurin, nuorisotyön että työelämän kentillä edistäen yhteiskuntamme kansainvälistymistä. CIMO on opetus- ja kulttuuriministeriön alaisuudessa toimiva

itsenäinen virasto, joka toimii kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön asiantuntija- ja palveluorganisaationa (CIMO 2015a). CIMO mahdollistaa erilaiset kansainväliset hankkeet eri toimialoilla ja lisää kansainvälistä osaamista eri toimijoiden kesken. Tätä työtäni tehdessä uutisoitiin Opetushallituksen ja CIMOn yhdistämisestä uudeksi virastoksi vuodesta 2017 lähtien. Mitä se merkitsee CIMOn päätehtävien kannalta tai se, miten CIMOn hallinnoimat ohjelmat tullaan jatkossa organisoimaan, on vielä suunnitteilla.

CIMOn *Strategia 2020* päämääränä on aidosti avarakatseinen Suomi. Liikkuvuuden paraneminen ja kansainvälinen yhteistyö luovat pienelle kansalle ja pienelle kieliyhteisölle välttämätöntä kansainvälistä osaamista, joka osaltaan lisää inhimillistä ja yhteisöllistä pääomaa. Kielitaidon lisäksi tarvitaan kokemusta, kulttuurien tuntemusta ja kulttuurista hahmotuskykyä. Parhaiten näitä taitoja edistetään ulkomailla opiskellessa, asuessa tai työskennellessä. Tärkeää on myös kansainvälinen kiinnostus tulla Suomeen, muista maista tulevien opiskelu ja muu toiminta Suomessa sekä kotikansainvälistyminen.

2.4.1 Erasmus+

Erasmus+ on Euroopan unionin koulutus-, nuoriso- ja urheiluohjelma vuosille 2014–2020, joka rahoittaa näillä toimialoilla tehtävää eurooppalaista yhteistyötä. Ohjelma mahdollistaa yli neljän miljoonan eurooppalaisen nuoren, opiskelijan, vapaaehtoisen ja aikuisen kouluttautumisen, opiskelun ja harjoittelun EU-maissa ja muutamissa EU:n naapurimaissa. Ohjelman tavoitteena on kehittää koulutusta ja nuorisotyötä ja parantaa muun muassa nuorten koulutustasoa ja työllistymismahdollisuuksia. CIMO hallinnoi Erasmus+ -ohjelmaa kaikilla sen avaintoimialueella koulutuksen ja nuorisotyön piirissä (CIMO 2015b).

Erasmus+-ohjelmassa on kolme avaintoimea:

Avaintoimi 1 – oppimiseen liittyvä liikkuvuus; opiskelijoiden ja nuorten liikkuvuus ammatillisen koulutuksen ja korkeakoulutuksen sekä nuorisotoimialan puitteissa; henkilöstön liikkuvuus

Avaintoimi 2 - yhteistyöhankkeet; strategiset kumppanuushankkeet, lisäksi alakohtaisia yhteenliittymiä korkeakoulusektorin sekä ammatillisen koulutuksen puolella.

Avaintoimi 3 - tuki toimintapolitiikan uudistamiselle; nuorten ja päättäjien välinen vuoropuhelu, viranomaistason yhteistyö ja eurooppalaiset verkostot ja työkalut

Ohjelmasta rahoitusta voivat hakea organisaatiot, kuten oppilaitokset, järjestöt ja kunnat (nuorisotoimi). Nuorisosektorin puolella myös nuoret voivat ryhmänä hakea rahoitustukea (CIMO 2015b).

2.4.2 Erasmus+ Youth in Action

Erasmus+ -ohjelman Youth in Action on 13–30-vuotiaille nuorille ja nuorisotyöntekijöille suunnattu osio. Youth in Action kehittää nuorisualan yhteistyötä, nuorisotyön laatua, tukee nuorisopolitiikan uudistamista ja nuorten ja nuorisotyöntekijöiden liikkuvuutta. Rahoitustukea voivat saada esimerkiksi nuorisojärjestöt ja – yhdistykset, julkisyhteisöt, (kunnan vapaa-ajantoimi ja maakuntaliitot), nuorten vapaat ryhmät ja yhteiskunnalliset yritykset ja yhteiskuntavastuuta kantavat yritykset. Yksityisille henkilöille tukea ei myönnetä (CIMO 2015c).

Erasmus+ Youth in Action (jatkossa E+ YiA) tavoittelee nuorten avaintaitojen ja työllistymismahdollisuuksien parantamista, vaikutusmahdollisuuksien, osallisuuden ja aktiivisen kansalaisuuden edistämistä, nuorisotyön laadun kehittämistä ja yhteistyön parantamista kaikilla tasoilla sekä nonformaalin ja arkioppimisen tunnustamisen edistämistä. (CIMO 2015c)

Nuorisohankkeisiin osallistuminen kasvattaa elinikäisen oppimisen avaintaitoja. Osallistuminen on matka omaan itseen ja kokemus voi mullistaa koko elämän. Kaikkea ei opita koulussa; E+ YiA-ohjelmassa painotetaan nonformaalia eli epävirallista oppimista, joka tapahtuu koulun ulkopuolella ja menetelmät ovat epämuodollisia (CIMO 2014).

2.4.3 Nuorisovaihto

Nuorisovaihdolla tarkoitetaan muutamasta päivästä pariin viikkoon kestävää kansainvälistä nuorisoryhmien tapaamista, jonka suunnittelussa nuoret ovat itse olleet mukana. Nuorten ote näkyy suunnittelun lisäksi itse vaihdossa että tuloksia levitetäessä. Jokaisella tapaamisella on aihe ja tavoite, joiden ympärille nuorisovaihto rakennetaan. Ohjelmassa käytetään aktiivisia toimintatapoja esimerkiksi toiminnallisten harjoitusten, musiikin tai teatterin avulla. Nuorisovaihto on kahden tai useamman maan nuorten kokoonpano ja nuoria voi olla vaihdossa enintään 60. (CIMO 2015d)

Nuorisovaihdon tavoitteiden mukaan osallistujat arvioivat omaa oppimistaan. Kokemukset käsitellään ryhmässä yhdessä aikuisten avustamina; heidän tarkoituksensa on johdattaa nuoria syvällisempään pohdiskeluun ja tunnistamaan oma oppimisensa. Uusia tietoja ja taitoja ja asennemuutoksia ja niiden merkitystä omassa elämässä pohditaan yhdessä ja kirjataan eurooppalaiseen Youthpass-todistukseen (CIMO 2015d).

Parhaimmillaan nuorisovaihdossa muodostuu vahvoja ystävyys-suhteita rajojen yli, eri kulttuurien ja yhteiskuntien eroavaisuudet ja yhtäläisyydet tulevat tutuiksi, kielitaito, sosiaaliset taidot ja valmiudet selviytyä erilaisissa tilanteissa paranevat. Nuorisovaihdon päätyttyä nuorten tehtävänä on jakaa vaihdon aikana oppimiaan tietoja, taitoja ja asenteita ryhmän ulkopuolelle. (CIMO 2015e)

2.4.4 Formaali ja nonformaali oppiminen

Formaali oppiminen tai muodollinen oppiminen on organisoitua, koulutusjärjestelmän puitteissa tapahtuvaa oppimista. Oppimistavoitteet määritellään virallisesti ja ovat sidoksissa opetussuunnitelmaan. Oppiminen on siis aika- ja paikkasidonnaista ja tunnustetaan useimmiten arvosanoin todistuksessa (Jyväskylän ammattikorkeakoulu 2007).

Saatetaan yhä kuvitella, että oppimista tapahtuu vain koulutusjärjestelmän tarjoamissa puitteissa. Kuitenkin osa oppimisesta ja taidoista karttuu kuin huomaamatta koulun ulkopuolella esimerkiksi internetin, harrastusten tai muun toiminnan kautta. Tätä kutsutaan nonformaaliksi eli epäviralliseksi, ei-muodolliseksi oppimiseksi. Nonformaalin oppimisen tunnuspiirteisiin kuuluvat tavoitteellisuus, oppija- ja ratkaisukeskeisyys ja tekemällä oppiminen, paikkaan sitoutumattomuus ja vapaaehtoisuus. Nonformaalissa oppimisessa painotetaan pelkän tiedon omaksumisen sijaan osaamisen kartuttamista. Tiedon lisäksi osaamisen katsotaan muodostuvan taidoista ja asenteista. Verkostot ovat tällöin usein spontaanisti syntyneitä. Arvo-oppiminen näissä sosiaalisissa verkostoissa voi olla merkittävää.

Nonformaalia oppimista voi tapahtua yksilötasolla, yhdessä muiden kanssa ja ryhmässä tekemisen kautta, jossa myös epäonnistuminen on arvokasta. E+ YiA-nuorisovaihtojen aikana nonformaalia oppimista käsitellään itsearviointin ja ryhmäarviointien avulla, jolloin omat kokemukset puretaan ja käsitellään aikuisen tukemana (Ruokolainen & Kivimäki & Hynninen 2014).

Nonformaali ja formaali oppiminen eivät sulje toisiaan pois eikä nonformaali oppiminen automaattisesti tarkoita ainoastaan nuorisotyön piirissä tapahtuvaa oppimista. Nämä oppimisen muodot ovat käsitteellisesti rajattavissa, mutta käytännössä oppimista tapahtuu rinta rinnan molempia kanavia käyttäen.

Tässä tutkimuksessa esimerkiksi matemaattinen osaaminen ja perusosaaminen luonnontieteiden ja tekniikan aloilla eivät nousseet vastauksissa lainkaan esiin ehkä sen takia, että suomalaisessa yhteiskunnassa kyseiset aineet koetaan kuuluvan vahvasti formaalin oppimisen piiriin. Tulokset saattaisivat poiketa, jos kyseessä olisi jokin muu maa. Vaikka Suomen sijoitus PISA-tutkimuksissa, jossa vertaillaan OECD:n jäsenmaiden 15-vuotiaiden nuorten taitoja esimerkiksi luonnontieteiden ja matematiikan aloilla, on ollut viime vuonna laskussa, Suomi on silti poikkeuksellisella tasolla muihin Euroopan maihin verrattuna (Jyväskylän yliopisto, Koulutuksen tutkimuslaitos 2015).

2.4.5 Youthpass

Nuorisovaihdossa opittu kirjataan Youthpassiin, joka on ollut osa Youth in Action-ohjelmaa vuodesta 2007 saakka. Youthpassiin kirjattujen elinikäisen oppimisen avainosaamisalueita käydään läpi aluksi kirjaten omat oppimistavoitteet avainosaamisalueiden puitteissa. Omaa oppimista reflektoidaan hankkeen aikana ja sen jälkeen. Nuori kirjaa hankkeen jälkeen oppimistuloksensa ja ne käydään yhdessä läpi aikuisen ohjaajan kanssa (SALTO Training and Cooperation Resource Centre 2013).

Youthpass on siis todistus nuorelle opitusta, mutta myös työkalu ja verkkopalvelu, joka tarjoaa materiaalia ja menetelmiä oppimisen reflektointiin.

2.4.5 Elinikäisen oppimisen avainosaamisalueet

EU on määritellyt elinikäisen oppimisen avainosaamisalueet Euroopassa. Kaikenlainen oppiminen (sekä formaali että nonformaali) voidaan luokitella kuuluvaksi tämän viitekehyksen alle. Näin tehdään myös Erasmus+ Youth in Action-ohjelmassa. Kompetenssien käyttö on osa laajempaa oppimisstrategiaa Euroopassa, jonka tavoitteena on nuorten henkilökohtaisen elinikäisen oppimisen kasvattaminen, kuin myös nuorisotyön edistäminen ja tunnustaminen laajemmin yhteiskunnassa. Elinikäisen oppimisen strateginen tavoite on keskittyä työllistymiseen mutta myös nuorten tulevaisuuden näkyymiin ja yhteiskunnasta nouseviin haasteisiin. Youthpassin tavoite on kattaa molemmat strategiset tavoitteet (Youthpass 2011, 55).

Euroopan unionin elinikäisen oppimisen kahdeksan avainosaamisaluetta ovat:

1) Viestintä äidinkielellä

Ensimmäinen kompetenssi on oman äidinkielen käyttäminen eri elämäntilanteissa. Kyky ilmaista omia ideoita, ajatuksia ja tarpeita ja kuuntelu-, kirjoitus- ja puhetaidot

kuuluvat tähän kompetenssiin. Viestintä äidinkielellä sisältää myös kanssakäymisen, koulutuksen, kodin ja vapaa-ajan puitteissa.

2) Viestintä vierailta kielillä

Viestintä vierailta kielillä sisältää samat taidot ja kuin viestintä omalla äidinkielellä. Lisäksi tarvitaan kulttuurienvälistä ymmärtämistä, uusille kulttuureille ja tavoille avointa olemista ja sovittelukykyä.

3) Matemaattinen osaaminen ja perusosaaminen luonnontieteiden ja tekniikan aloilla

Tämä kompetenssi sisältää matematiikan osaamisen jokapäiväisessä elämässä. Luonnontieteellistä osaamista tarvitaan ymmärtämään, miten maailma toimii ja elää luonnontieteellisestä näkökulmasta. Teknologista taitoa tarvitaan yhdistämään tietotaito ja tarpeet.

4) Digitaaliset taidot

Digitaaliset taidot sisältävät kriittisen ja varman otteen erilaisten teknologian välineiden käyttöön. Useiden viestinten käyttö ja osaaminen sekä osallistuminen eri toimintaverkostojen toimintaan ovat osa digitaalisten taitojen kompetenssia.

5) Oppimistaidot (learning to learn)

”Oppimaan oppiminen” on kyky, jolla yksilö organisoii omaa oppimistaan. Se sisältää tehokkaan ajan- ja informaationkäytön niin henkilökohtaisessa elämässä ja muiden kanssa työskennellessä, itse asetettuja oppimistavoitteita, itsereflektoinnin ja tietoisuuden omasta oppimisesta. Uusien taitojen ja tietojen hankkiminen, prosessointi ja sulauttaminen omaan toimintaan, ovat tämän kompetenssin ydintä.

6) Sosiaaliset ja kansalaistaidot

Näihin taitoihin kuuluu omakohtainen, ihmisten- ja kulttuurienvälinen tietous, joka auttaa yksilöitä osallistumaan tehokkaaseen ja konstruktiviseen sosiaaliseen elämään. Näitä taitoja tarvitaan entistä enemmän monimuotoistuvissa yhteiskunnissa. Kansalaistaitojen avulla yksilö voi osallistua sosiaaliseen ja

poliittiseen elämään ja lisätä omaa aktiivista ja demokraattista osallistuvaa kansalaisuuttaan.

7) Aloitekyky ja yrittäjäyys

Tällä kompetenssilla viitataan yksilön kykyyn luoda ideasta totta. Siihen kuuluvat taito luoda, innovaatio, riskinotto ja kyky hallita asioita päämäärätietoisesti. Tämä koskee niin yksilön omien tavoitteiden, mutta myös yhteisten tavoitteiden edistämistä esimerkiksi koulussa ja työpaikoilla. Tietoisuus toiminnan eettisyydestä ja hyvän johtamisen edistäminen ovat osa yrittäjäystaitoja.

8) Tietoisuus kulttuurista ja kulttuurin ilmaisumuodot

Kulttuurin eri ilmaisumuotojen, kuten median, kuvataiteiden, musiikin, esittävien taiteiden ja kirjallisuuden ymmärrys, on tärkeä osa tätä kompetenssia. Oman ja muiden kulttuuritaustan tunnistaminen ja ymmärtäminen ovat tärkeitä taitoja ja niillä voidaan lisätä kulttuurienvälistä ymmärrystä (Youthpass 2011).

Avainosaamisalueet tukevat henkilökohtaista kasvua, sosiaalista inklusiota, aktiivista kansalaisuutta ja työllistymistä. Vaikka osaamisalueet ovat jaettu kahdeksaan eri kompetenssiin, monet limittyvät sisällöllisesti yhteen. Esimerkiksi kriittinen ajattelu, luovuus, ongelmanratkaisu ja tunteiden ilmaisu rakentavalla tavalla ovat teemoja, jotka voidaan niputtaa useamman osaamisalueen alle (Youthpass 2011, 21).

3 NUORISOTYÖ RAUTJÄRVEN JA PUUMALAN KUNNISSA

3.1 Rautjärven kunta

Rautjärvi on pieni kunta Etelä-Karjalan maakunnassa. Kunnassa asuu noin 3700 asukasta. Rautjärvi kuuluu Imatran seutukuntaan. Imatra, Lappeenranta ja Savonlinna sijaitsevat kaikki 80 km säteellä kunnasta. Kunnalla on Venäjän kanssa yhteistä rajaa yli 30 kilometriä (Rautjärven kunta 2015a).

Rautjärven kunnan nuorisotoimen tehtävänä on luoda puitteet nuorten harrastustoiminnalle järjestämällä tiloja ja tukemalla nuorisotyötä tekevien järjestöjen toimintaa. Nuorisotoimi järjestää muun muassa varhaisnuorisokerhoja, avointen ovien toimintaa, leirejä ja retkiä. Nuorisotyöstä kunnassa vastaa nuorisokuraattori, nuorisotilatyöskentelijä ja etsivä nuorisotyöntekijä (Rautjärven kunta 2015b).

Kansainvälisyys on otettu osaksi vahvasti osaksi kunnassa tehtävää nuorisotyötä. Kansainvälisyyttä edistetään Erasmus+ Youth in Action-ohjelmilla, kuten nuorisovaihdoin että eurooppalaisen vapaaehtoispalvelun (EVS) avulla. Nuoria kannustetaan Euroopan kansalaisuuteen kasvamisessa. Kunnan eri toimintayksiköissä, kuten kouluissa, nuorisopalveluissa ja päiväkodissa, on toiminut useita eurooppalaisen vapaaehtoispalvelun kautta tulleita nuoria eurooppalaisia, jotka ovat olleet edistämässä kunnan kotikansainvälistymistä. Myös kunnan omia nuoria on ollut ulkomailla EVS-vapaaehtoisina. (Rautjärven kunta 2015c.)

Rautjärven kunnan kansainvälinen toiminta on kasvanut merkittävästi viime vuosien aikana. Kansainväliseen Erasmus+ Youth in Action- toimintaan kunta lähti vuonna 2012, jolloin se lähti mukaan Lappeenrannan kanssa järjestettyyn nuorisovaihtoon. Keväällä 2015 Rautjärven ensimmäinen EVS-hanke oli yksi viidestä ehdolla olevasta hankkeesta Euroopan nuorisoviikon 2015 tunnustuksensaajaksi Brysselissä. Hankkeet ovat vaikuttaneet positiivisesti niin Eurooppaan haluaviin nuoriin että kunnan muihin asukkaisiin, sillä ulkomailta tulleet vapaaehtoiset ovat osa normaalia kunnan toimintaa (Järviranta 2015).

3.2 Puumalan kunta

Puumala on noin 2300 asukkaan kunta Etelä-Savon maakunnassa. Kunnalla on 3000 rantakilometriä ja yli 700 saarta. Kesäisin kunnassa on aktiivista toimintaa ja on suosittu mökkiläisten ja lomalaisten keskuudessa. Imatra, Mikkeli ja Lappeenranta sijaitsevat noin 70 km päässä kunnasta (Puumalan kunta 2015a).

Puumalan nuorisopalvelut kattavat muun muassa nuorisotalotoiminnan, etsivän nuorisotyön, kerhotoiminnan ja nuorisovaltuuston toiminnan. Etsivä nuorisotyö auttaa 13–29-vuotiaita nuoria esimerkiksi työn, opiskelupaikan tai harrastuksen löytämisessä. Nuori voi ottaa yhteyttä myös ongelmatilanteissa tai jos haluaa jutella omista asioistaan luottamuksellisesti. Etsivän nuorisotyöntekijän saa kiinni Facebookissa, tekstiviestillä, Whatsapp-viestillä tai puhelimitse. Puumalassa valitaan vuosittain uusi nuorisovaltuusto, jonka tarkoituksena on helpottaa nuorten mielipiteen tiedoksi saattamista hallintokunnille. 13–19-vuotiaat puumalalaiset voivat ilmoittautua yksivuotisen nuorisovaltuuston toimikaudelle. (Puumalan kunta 2015b.)

Erilaisten yhdistysten, toimintaryhmien ja nuorten on mahdollista saada taloudellista avustusta nuorisotoimintaan, jonka Puumalan kunnan peruspalvelulautakunta hyväksyi ja joka astui voimaan vuoden 2015 alusta. Kunnan nuorisotyöstä informoi internetissä Nuorten Po1nt- Nuorten portaali, jossa muun muassa kerrotaan tulevista tapahtumista ja nuorisotalon aukioloajoista (Puumalan kunta 2015b).

Puumalan kunnassa kansainvälistä nuorisotyötä tehdään lähinnä EU:n hankerahoitusten turvin. Kunnassa on tehty muun muassa nuorisovaihtoja vuodesta 2004 lähtien, lähetetty ja vastaanotettu vapaaehtoisia nuoria European Voluntary Service-ohjelman kautta (EVS) ja järjestetty Euroopan nuorisoviikkotapahtumia, jotka järjestetään joka toinen vuosi vaihtuvin teemoin. Puumala osallistui vuoden 2015 Euroopan nuorisoviikkoon, jonka teemana olivat lähidemokratian ja vaikuttamisen mahdollisuudet.

4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

4.1 Tutkimuksen tavoite ja tehtävä

Tämän työn tavoitteena on selvittää, mikä on EU:n nuoriso-ohjelmien nuorisovaihtojen merkitys elinikäisen oppimisen avainosaamisalueiden kartuttamisessa Rautjärven ja Puumalan kunnissa.

Tutkimustehtäväni on seuraava: millaisia merkityksiä nuorisovaihdoilla on elinikäisen oppimisen avainosaamisalueiden kannalta? Mahdollisimman monipuolisen kuvan saamiseksi tutkimuksessa huomioitiin sekä nuoret ja heidän omakohtaiset kokemukset että nuorisovaihtoon osallistuneet aikuiset nuorisotyöntekijät.

Aineistoa kerätessä pyysin nuorilta omakohtaisia kokemuksia ja havaintoja siitä, mikä vaikutus nuorisovaihdoilla on ollut heidän omaan elämäänsä avainosaamisalueiden kannalta. Nuorisotyöntekijöiltä taas pyysin pohdintoja nuorten kehityksestä nonformaalin oppimisen alueella ja mahdollisia konkreettisia muutoksia, joita nuorissa ei välttämättä nuorisotyöntekijöiden havaintojen mukaan olisi tapahtunut ilman kokemusta nuorisovaihdosta.

Kaksi pientä kuntaa valikoituivat tutkimuskohteiksi sen perusteella, että molemmissa kunnissa tehdään aktiivisesti kansainvälistä nuorisotyötä muun muassa nuorisovaihtojen ja EU:n European Voluntary Service-vapaaehtoisten kautta. Molemmissa kunnissa kansainvälinen nuorisotyö on otettu osaksi kunnan perusnuorisotyötä.

4.2 Aineistonkeruumenetelmä

Työn aineistonkeruumenetelmänä käytettiin laadullista eli kvalitatiivista tutkimusmenetelmää. Laadullisen tutkimuksen yleisimmät menetelmät ovat haastattelu, havainnointi, kysely ja erilaisiin dokumentteihin perustuva tieto (Eskola & Suoranta 2014). Niitä voidaan käyttää rinnakkain, yhdistellen tai vaihtoehtoisesti riippuen tutkittavasta ongelmasta ja resursseista (Tuomi & Sarajärvi 2012, 71). Valitsin laadullisen tutkimuksen, koska halusin keskittyä tarkastelemaan tutkimusongelmaa syvällisemmin ja tiesin, ettei valitsemani tiedonkeruun metodi, sähköinen kysely, tule tuottamaan useita kymmeniä vastauksia.

Tässä työssä käytin puolistrukturoitua sähköistä kyselyä, joka suunnattiin nuorille. Nuorisovaihdossa mukana olleille nuorisotyöntekijöille lähetettiin sähköpostikysely.

Molemmille ryhmille oli erilaiset haastattelurungot (ks. LIITE 1 & 2). Molempien ryhmien vastaukset analysoitiin sisällönanalyysin avulla. Valitsin tämän analyysitavan, koska sen avulla tutkittavasta aiheesta saa luotua rikkaan ja tiivistetyn kuvauksen, joka kytkee tulokset aiheen laajempaan kontekstiin.

4.3 Kuvaus aineiston analyysistä

Aineistolähteisessä analyysissä tutkimusaineistosta pyritään luomaan teoreettinen kokonaisuus. Pääperiaatteena on se, että analyysin oletetaan olevan analyysilähtöistä, jolloin aiemmat havainnot, teoriat tai tiedot eivät ohjaa analyysia (Tuomi & Sarajärvi 2012, 95). Laadullisella analyysillä on erilaisia muotoja ja tämän tutkimuksen kannalta sopivimmaksi osoittautui aineistolähtöisen ja osin teoriaohjaavan sisällönanalyysin rinnakkainen käyttö.

Teorialähtöisessä tutkimuksessa tutkimusaineiston analyysi perustuu jo olemassa olevaan teoriaan tai malliin. Aineiston analyysia ohjaa valmis malli ja tarkoituksena on tämän teorian testaaminen uudessa yhteydessä. Analyysimallia ohjaavat havainnot yleisestä yksittäiseen (Tuomi & Sarajärvi 2002, 95–99). Elinikäisen oppimisen avainosaamisalueita on aiemmin tutkittu, joten omaa tutkimusta aloittaessani minulla oli kuva aiemmista tutkimustuloksista.

Aineistolähtöisessä tutkimuksessa tutkimuksen pääpaino on aineistossa, jolloin analyysiyksiköt eivät ole ennalta määrättyjä ja teoria rakennetaan kerätty aineisto lähtökohtana. Yksittäisistä havainnoista edetään yleisempiin väitteisiin (Eskola & Suoranta 2014, 83). Lähestyin aineistoa kirjaamalla auki nuorille ja nuorisotyöntekijöille suunnatut kyselyt ja analysoituani molemmat aineistot yhdistin ne yhdeksi aineistokokonaisuudeksi. Analysoituani teorialähtöisen tutkimusaineiston kävin aineistokokonaisuuden läpi uudelleen, josta poimin nuorten ja nuorisotyöntekijöiden vastauksista elinikäisen oppimisen ulkopuolelle jäävää aineistoa ja samankaltaisuuksia, jotka toistuivat useammassa vastauksessa ja koin, että on merkityksellistä nostaa ne esiin tässä työssä.

Tämän tutkimuksen lähtökohtana oli avainosaamisalueilla tapahtuneiden muutoksien havainnointi teorialähtöisen analyysin avulla. Tulkitsin tutkimustuloksia kahdeksan kompetenssin näkökulmasta, mutta tilaa jätettiin myös muille ennalta määrittelemättömille osaamisalueille, jotka analysoitiin aineistolähtöisen analyysin avulla.

Litteroin aineiston erottelemalla ja merkitsemällä ne asiat, jotka sisältyivät tutkittuun aiheeseen. Kävin aineiston läpi kahdesti, ensin teorialähtöisen analyysin kautta. Minulla oli jo valmiiksi tiedossa analyysirunko (elinikäisen oppimisen avainosaamisalueet) johon halusin tutkimuksessani syventyä. Poimin saamastani aineistosta ne asiat, jotka kuuluivat analyysirunkoon ja kuvasivat avainosaamisalueilla tapahtunutta oppimista. Koska aineistonkeruu tapahtui puolistrukturoidun kyselyn avulla, aineiston pilkkominen oli melko helppoa, sillä kysely piti jo sisällään teemat johon toivoin vastauksia.

5 TUTKIMUSTULOKSET

5.1 Kysely nuorille

Tutkimuksessa käytettiin Google Survey-kyselyä. Valitsin tämän kyselytyökalun sen selkeyden takia. Se on ollut myös aiemmin käytössäni ja koin, että sen avulla tulosten analysointi on vaivatonta ja käyttäjäystävällistä. Tiedot tulivat suoraan henkilökohtaiselle sähköpostitililleni, josta oli helppo seurata, kuinka monta vastausta milloinkin oli saapunut. Aluksi suunnittelin teemahaastattelun tekoa Skypen välityksellä. Tämän myös mainitsin ottaessani nuoriin ensimmäisen kerran yhteyttä. Vain yksi nuori ilmoitti halukkuutensa haastatteluun, joten innostuksen puutteen vuoksi päätin lähettää nuorille ainoastaan kyselyn.

Kyselylomake julkaistiin 7.10.2015 ja suljettiin 16.10.2015. Olin alusta alkaen yhteydessä kuntien vapaa-ajan sihteerin ja nuorisokuraattoriin ja heidän kautta sain viiden vapaaehtoisen nuoren yhteystiedot. Lähetin kyselyn linkin suoraan näille nuorille. Puumalan vapaa-ajan sihteeri ja Rautjärven nuorisokuraattori

lähettivät puolestaan linkin kyselyyn lyhyen saatetekstin kera nuorisovaihdossa olleiden nuorten omiin Facebook-ryhmiin sekä sähköposteihin. Näiden verkostojen kautta sain yhdeksän vastausta. Yhteensä vastauksia sain 14.

Vaikka kyseessä oli elinikäisen oppimisen avainosaamisalueiden tutkiminen ja nuorille konkretisoitui Youthpassin kautta nuorisovaihdon päätyttyä, ennen kyselyn tekoa eräässä sähköpostikeskustelussa Puumalan vapaa-ajan sihteerin kanssa kävi ilmi, että Youthpassin avainosaamisalueet ovat kuitenkin nuorille hankalasti aukeavia termejä. Ne koetaan nuorten näkökulmasta hyvin virallisiksi ja liitetään melko vahvasti koulussa tapahtuvaan oppimiseen. Puumalan vapaa-ajan sihteerillä on kokemusta nuorisovaihdoista jo pidemmältä ajalta ja tämän viestin perusteella muokkasinkin joitakin kysymyksiä nuorille sopivammiksi. Youthpassissa olevien termien poisjätto saatetekstistä ja kyselystä oli tietoinen valinta, jotta nuoret rohkaistuisivat vastaamaan.

Tutustuin myös EU:n aiemmin toteuttamiin kyselyihin, joilla mitattiin Youth in Action-ohjelmien vaikuttavuutta. Niistä nousi esiin hyviä näkökulmia, jotka koin tärkeäksi nostaa esille työssäni.

Kyselyn tarkoituksena oli selvittää, mitä oppimiskokemuksia ja – oivalluksia nuorille oli nuorisovaihdon jälkeen syntynyt elinikäisen oppimisen avainosaamisalueilla. Kyselyssä oli yhteensä 22 kysymystä; osa oli monivalintakysymyksiä ja osa avoimia kysymyksiä (LIITE 1). Kyselylomakkeen visuaalinen ilme pidettiin yksinkertaisena ja miellyttävänä ja kysymykset jaettiin niin, että yhdellä sivulla oli vain muutama kysymys. Tällä pyrittiin välttämään vastaamisen tuntuminen monimutkaiselta. Liika sisältö olisi voinut keskeyttää vastaamisen tai siirtää kyselyyn vastaamista myöhemmäksi (Ronkainen & Karjalainen 2008, 42).

Kysely oli avoinna vastaamista varten vähän yli viikon ja siihen vastasi yhteensä 14 nuorta, iältään 15–22-vuotiaita. Suurin osa vastaajista oli 15–16-vuotiaita ja olleet vaihdossa vuosien 2014–2015 aikana. Osassa vastauksissa oli enemmän sisältöä ja pohdintaa, jotkut vastaukset olivat niukkoja. Toiveenani oli saada 10–20 vastausta, joten olin tyytyväinen vastausten määrään. Päättelin, että

pääasiallisesti kvalitatiivista aineistoa sisältävässä tiedonhankinnassa vastaukset alkavat pian toistumaan, eivätkä uudet vastaajat tuo enää vastauksillaan kovin paljon lisäarvoa tutkimuskysymyksiini.

5.2 Kysely nuorisotyöntekijöille

Tutkimuksen tavoitteena oli saada mahdollisimman selkeä kokonaiskuva nuorten kokemuksista eli nonformaalista oppimisesta nuorisovaihtoissa. Siksi halusin sisällyttää tutkimukseen myös nuorisovaihtoihin osallistuneiden nuorisotyöntekijöiden havainnot. Nuorisotyöntekijöiltä toivottiin vastauksia vapaamuotoiseen sähköpostikyselyyn, jossa oli kymmenen avointa kysymystä (LIITE 2). Kuten nuoriakin, myös nuorisotyöntekijöitä oli alunperin aikomus haastatella Skypessä. Aikataulullisesti se osoittautui kuitenkin mahdottomaksi. Sähköpostikysely osoittautui toimivaksi metodiksi tähän työhön, sillä se oli joustava menetelmä molemmille osapuolille.

Lähetin kyselyn nuorisotyöntekijöille 19.10 ja vastausaikaa oli 25.10 saakka. Ajankohta oli hankala aikataulullisesti, sillä toisen kunnan syyslomaviikko osui juuri tuolle viikolle. Vastauksia kyselyyni sain ainoastaan toisen kunnan kolmelta nuorisotyöntekijältä. Jäin kaipaamaan myös toisen kunnan nuoriso-ohjaajien mielipidettä, joten lähetin osan kysymyksistä Puumalan vapaa-ajan sihteerille, joka vastasi niihin myöhemmin sähköpostitse. Tämä puute ei kuitenkaan ollut ratkaiseva, koska kunnista saadut vastaukset eivät juuri poikenneet toisistaan.

5.3 Nuorisovaihtojen merkitys elinikäisen oppimisen avainosaamisalueiden kasvuun

Youthpass-verkkotyökalu on kehitetty tunnistamaan ja tunnustamaan nonformaalia oppimista, joka tapahtuu Erasmus+ Youth in Action -hankkeissa. *Youthpass Guidessa* (2011) kahdeksan avainosaamisaluetta on käsitteinä avattu selkeämmin.

5.3.1 Viestintä äidinkielellä

Avainosaamisalueista ensimmäisenä mainitaan viestintä äidinkielellä. Se sisältää kyvyn ilmaista ajatuksia, tunteita ja tietoa niin suullisesti kuin kirjallisestikin. *Youthpass Guide* sisällyttää siihen myös kuuntelu- ja keskustelutaidot sekä kirjoittamisen että lukemisen (Youthpass Guide 2011, 56).

Tämä avainosaamisalue ei noussut tutkimuksen vastauksissa suoranaisesti esille. Oletettavasti nuoret ja nuorisotyöntekijät kokevat muiden kompetenssien kasvaneen enemmän verrattuna oman äidinkielen kasvuun. Tutkimustuloksiin nojaten uskon, että kyky artikuloida ja tuottaa tekstiä ja puhetta omalla äidinkielellään on mitä todennäköisimmin kehittynyt nuorilla prosessin aikana. Kyseessä on kuitenkin pitkäkestoinen hanke, prosessi, joka sisältää taustatyötä, suunnittelua ja Youthpassin mukaisesti henkilökohtaisten tavoitteiden asettamista, mitä seurataan ja päivitetään koko hankkeen ajan.

Myös hankkeen mahdollinen mainostaminen ja esittely muille ryhmässä ja myös ulkopuolisille kehittää äidinkielen taitoja (Youthpass Guide 2011, 56). Kehittyminen saattaa tapahtua melko salakavalasti ja pitkän ajanjakson aikana, jolloin oppimistulokset saattavat jäädä nuorelta lyhyellä aikavälillä havaitsematta.

5.3.2 Viestintä vierailla kielillä

Kuten viestintä äidinkielelläkin, kommunikointi vieraalla kielellä perustuu kykyyn ymmärtää ja ilmaista ajatuksia ja tunteita. Nuorisovaihtoon osallistuminen edellyttää kommunikointia vierailla kielillä. Monelle nuorista se saattaa olla yksi suurimmista haasteista hankkeen aikana. Viestintätaitojen parantaminen on nuorisovaihdon ehkä jopa tärkein elementti, joten omien tarpeiden, tunteiden ja ajatusten ilmaiseminen vieraalla kielellä on hyvin keskeistä (Youthpass Guide 2011, 57).

Nuorisotyöntekijöiltä saatujen vastausten perusteella nuorissa tapahtui muutosta juuri edellä mainitulla osa-alueella ja useimmat nuoret rohkaistuivat käyttämään myös kokonaan uutta kieltä. Tätä tilannetta kuvasi yksi nuorisotyöntekijä näin: *”En ole pelkästään yhdestä suusta kuullut, vaan hyvin monesta suusta, että minä en sitten osaa puhua yhtään englantia - yleensä vaihtoprosessin loppupuolella ei kuule enää keneltäkään epäilyjä omasta selviämisestään vieraalla kielellä, pikemminkin on opeteltu sanoja täysin uudesta kielestä lisää.”* Kielitaitoaan arastelevat nuoret huomasivat, että huonommallakin kielitaidolla pärjää, kunhan saa suunsa auki.

Tutkimuksessa kommunikointi vieraalla kielellä nousi tärkeimpien avainosaamisalueiden joukkoon; lähes jokainen vastaaja mainitsi kielitaitonsa kehittyneen nuorisovaihdon aikana. Nuorisovaihto motivoi kielen opiskeluun jatkossakin. Yhteisenä kielenä kaikissa vaihdoissa oli englanti, mutta esimerkiksi Espanjassa tehdyissä vaihdoissa nuoret olivat oppineet espanjan kielen fraaseja ja yksittäisiä sanoja. Suurin osa vastaajista totesi kehittyneensä englannissa ja kynnys käyttää kieltä esimerkiksi koulussa, ulkomailla tai muissa uusissa tilanteissa, madaltui.

5.3.3 Matemaattinen osaaminen ja perusosaaminen luonnontieteiden ja tekniikan aloilla

Matemaattisen osaaminen tarkoittaa kykyä ratkaista erilaisia matemaattisia taitoja vaativia ongelmia jokapäiväisessä elämässä. Hankkeen aikana muun muassa budjetin tekeminen, ongelmanratkaisu, looginen ja kriittinen ajattelutapa luetaan matemaattisen osaamisen ja luonnontieteiden ja tekniikan alojen perusosaamisen alle (Youthpass Guide 2011, 58).

Tuloksissa tämä kompetenssi ei noussut esiin lainkaan. Nuoret olivat mukana suunnittelemassa ohjelmaa ja hankkeen budjettiin liittyvät asiat ovat esillä suunnittelu- ja toteutusvaiheessa, mutta vastausten perusteella sekä nuoret että nuorisotyöntekijät eivät maininneet tätä avainosaamisaluetta ollenkaan. Oletettavasti tämä kompetenssi liitetään vahvasti koulumaailmaan ja formaalin

oppimisen piiriin. Nuorisotyöntekijöiden vastauksista kävi ilmi, että Youthpass koetaan nuorten osalta viralliseksi ja verrattain hankalasti aukeavaksi työkaluksi, joten myös tämä saattaa vaikuttaa siihen, miten he kokevat minkäkin kompetenssin kasvaneen. On mahdollista että kehitystä jollakin tasolla on syntynyt tässäkin, mutta oppimiskokemukset jäivät tästä tutkimuksesta pimentoon.

5.3.4 Digitaaliset taidot

Youthpass Guiden mukaan digitaaliset taidot sisältävät atk-aidot, kommunikaation ja osallistumisen toimintaverkostoihin internetin kautta ja informaation tuottamisen, tallettamisen ja analysoinnin. Myös matkapuhelimen ja muiden digitaalisten laitteiden, kuten kameran käyttö, on osa digitaalisia taitoja, joita käytetään koko prosessin aikana (Youthpass Guide 2011, 59).

Oppimiskokemukset tällä avainosaamisalueella eivät myöskään nousseet tutkimustuloksissa esille. Oletan, että nuorten digitaaliset taidot ovat alun alkaenkin olleet kohtalaisen hyvät, sillä heidän osaamisensa on laaja-alaista ja teknologia on integroitunut osaksi heidän arkeaan. Nuoret käyttävät digitaalista teknologiaa muun muassa pelaamiseen ja muuhun viihdekäyttöön, mutta myös tiedon tuottamiseen, luoviin harrastuksiin, oppimiseen ja ajatusten kehittelyyn. Osalla nuorista on jo laajaa osaamista ja ymmärrystä teknologian mahdollisuuksista ja haasteista (KenGuru 2015).

Nuoret perustivat yhteisiä ryhmiä, kävivät keskustelua ja tutustuivat toisiinsa jo etukäteen muun muassa Facebookin ja pikaviestinpalvelu Whatsappin kautta. Oppimiskokemuksia ei kuitenkaan nostettu esille, varmasti juurikin sen takia, että nämä taidot ovat olleet läsnä nuoren jokapäiväisessä elämässä jo pidempään.

5.3.5 Oppimistaidot (learning to learn)

Oppimistaidot, eli oppimaan oppiminen, sisältää taidon organisoida ja jäsenellä omaa oppimistaan. Se sisältää opittujen kompetenssien ja kokemusten

hyödyntämistä henkilökohtaisessa, ammatillisessa ja sosiaalisessa elämässä. Oppimaan oppiminen on kasvua ja itsensä tutkiskelua; kuinka opin parhaiten, kenen kanssa, missä tilanteissa, mikä motivoi minua tai mikä estää minua oppimasta? (Youthpass Guide 2011, 60). Kysymys on paljolti oman oppimisen tietoisesta "hallinnoimisesta". Hallinnoimisella tarkoitan halua oppia, asettaa tavoitteita oppimiselleen, valita itselle sopivia keinoja oppia uutta, reflektoida omaa oppimista ja kehittää osaamista itsearviointin perusteella.

Tutkimuksessa nuorilta kysyttiin, kehittyivätkö he nuorisovaihdon aikana oppimistaidoissa. Vastaukset vaihtelivat suurestikin. Uskon, että jos termiä olisi avannut enemmän, vastaukset olisivat saattaneet olla yksiselitteisempiä. Oppimaan oppiminen tai learning to learn on terminä melko virallinen ja vaatii yksinkertaistamista esimerkein. Nuorten vastauksissa tämän kompetenssin merkitys jäi vähäiseksi, mutta taas nuorisotyöntekijät nostivat sen merkittävyyden vuoksi tärkeäksi avainosaamisalueeksi. He näkivät nuorissa selkeää kasvua muun muassa seuraavalla tavalla kuvaten (nuorisotyöntekijä): *"Nuoret oppivat monenlaisia taitoja tehdessään asioita, joita he eivät uskoneet kykenevänsä tekemään: oppineet havainnoimaan oppimiaan asioita (joskus hiukan autettuina) ja myös arvioimaan niitä kriittisesti. Se, että saa mahdottomalta ja hurjan suurelta tuntuvan asian onnistumaan ja konkreettiseksi, on hyvin palkitsevaa."*

Nuorisotyöntekijät toivat vahvasti esille sen, että nuoret kaipaavat Youthpassiin kirjattujen kompetenssien avaamisessa ja oppimiskokemuksien kirjaamisessa paljon ohjaajan tukea ja sisältöjen yksinkertaistamista. Ohjaajan rooli tukijana ja ohjaajana on ensisijaisen tärkeää. Tätä ilmiötä kuvasi yksi nuorisotyöntekijä näin: *"Jos ohjaaja ei ole tarpeeksi läsnä tukemassa ja syventämässä nuoren oppimista ja oivaltamista, voivat jotkin osa-alueet jäädä oppimiselta melko pinnallisiksi."* Myös aikuista voidaan tarvita huomauttamaan, että huomaitko, kuinka hyvin onnistuit tässä, vaikka alussa se saattoi tuntua melkein mahdottomalta.

Nuorisovaihdolla on aina oltava joku teema. Puumalan vapaa-aikasihteerit toi esille sen, kuinka suuri merkitys nuorisovaihdon teemalla on nuoriin; monet ovat keksineet vaihdon aikana tai sen perusteella, mitä he haluavat peruskoulun tai lukion jälkeen opiskella. Tähän hänen mukaansa vaikuttaa nimenomaan

nuorisovaihdon teema ohjelmineen, johon kuuluvat erilaiset työpajat, vierailukohteet ja keskustelut (Tuovinen 2015).

Nuoret ovat yksilöllisiä oppijoita. Voidaan kai sanoa, että kaikilla on oma persoonallinen tapansa oppia hyvin. Tutkimustulosten mukaan osa nuorista tiedostaa Youthpassin hyödyt, osalle ne eivät avaudu. Hyötyjä kuvataan tällöin omin ajatuksin ja omista kokemuksista käsin ilman yleistämistä. Kuten muussakin nuorisotyön piirissä tapahtuvassa nonformaalisessa oppimisessä, nuorten on vaikea hahmottaa tai ajatella, mistä ovat tietyt taitonsa tai asenteensa oppineet. Nuorisovaihdossa käsitellyt asiat jäävät usein muhimaan ajatuksiin ja tulevat myöhemmässä vaiheessa elämää esille jossakin muodossa. Tuovisen mukaan jotkut nuorista saattavat jossain keskustelussa 1–2 vuoden kuluttua nuorisovaihdosta viitata siellä hankittuihin kokemuksiin tai kertoa oppineensa siellä jotain. Uskon, että tällaista oppimista on tapahtunut useamman kyselyyn vastanneen nuoren kohdalla, mutta ne eivät olleet nousseet pintaan kyselyyn vastatessa. Tässä suhteessa olisi joidenkin kohdalla ollut parempi menetelmä hankkia heiltä tieto kysymyksiin vaikkapa teemahaastattelulla, jossa lisäkysymyksiä olisin voinut avata asiaa nuorelle pohtimaan kokemustensa eri puolia.

5.3.6 Sosiaaliset ja kansalaistaidot

Tämä avainosaamisalue nousi ehdottomasti yhdeksi tärkeimmäksi avainosaamisalueeksi niin nuorten kuin myös nuorisotyöntekijöiden vastauksissa.

Kompetenssit, jotka ovat luonteeltaan sosiaalisia, tulevat enenemässä määrin tärkeämmiksi maailmassa, jossa yhteiskunnat ja yhteisöt ovat aiempaa monimuotoisempia ja ovat toisaalta tekemisissä toistensa kanssa yhä enemmän ja useammalla tavalla. Kansalaistaidot, kuten tietoisuus sosiaalisista ja poliittisista konsepteista, ohjaavat meitä aktiiviseen ja demokraattiseen osallistumiseen yhteiskunnassa ja yhteisöissä, jotka koemme tärkeinä (Youthpass Guide 2011, 61).

Myös yksilötasolla henkilökohtainen hyvinvointi rakentuu sille, kuinka huolehdimme fyysisestä ja henkisestä hyvinvoinnistamme. On tärkeää ymmärtää ohjesäännöt, normit ja tavat eri kulttuureissa ja ympäristöissä (kuten koulu ja työmaailma). Sosioekonominen kehitys, kulttuurienvälinen kommunikointi, monimuotoisuuden haasteet ja muiden arvostaminen liittyvät vahvasti tähän avainosaamistaitoon, kuten myös kyky tehdä kompromisseja ja karistaa ennakkoluuloja (Youthpass Guide 2011, 61).

Lähes jokainen nuori vastasi heidän kanssakäymis- ja sosiaalisten taitojen kehittyneen nuorisovaihdon aikana. Vastauksissa toistui suvaitsevaisuuden lisääntyminen, ennakkoluulottomuuden ja sosiaalisten taitojen kasvu, kulttuurierojen ymmärtäminen, avoimuus uusia ihmisiä ja tilanteita kohtaan ja toisten hyväksyminen sellaisena kuin he ovat.

Myös nuorisotyöntekijät painottivat tämän kompetenssin tärkeyttä, ei vain pelkästään nuorisovaihdon aikana, vaan myös sen jälkeen. Tätä kuvasi yksi nuorisotyöntekijä näin: *”Sosiaalisten ja kansalaistaitojen kehitys on väistämätöntä, kun työskennellään erilaisissa ja erikokoisissa ryhmissä, hyvinkin erilaisten asioiden parissa.”* Osalla nuorista on saattanut olla koviakin ennakkoluuloja, jotka kuitenkin karisevat, kun huomataan, kuinka samanlaisia toisesta kulttuurista tulevat nuoret loppujen lopuksi ovat.

Nuorten sosiaaliset taidot ovat eritasoisia ja on helpompi jäädä tuttujen ihmisten seuraan. Vuorovaikutus vieraiden ihmisten kanssa vieraasta kulttuurista saattaa tuntua vaikealta ja mukavuusalueelta poistuminen on usein epämiellyttävää. Tutkimuksessa kävi selkeästi ilmi, kuinka nuorisovaihdolla on ollut hyvin positiivinen vaikutus erityisesti ujoihin nuoriin, joiden sosiaaliset taidot kehittyivät harppauksin nuorisovaihdon aikana. Epämukavuusalueelle astuminen ja ennakkoluulojen karistaminen edesauttoivat nuorten sosiaalista kehitystä. Tätä tietoa on pidettävä yhtenä keskeisimmistä tutkimukseni tuloksista.

5.3.7 Aloitekyky ja yrittäjäyys

Aloitekyvyllä ja yrittäjäyydellä tarkoitetaan kykyä tehdä ideoista totta. Jotta päämäärä saavutetaan, tarvitaan luovuutta, innovaatiota ja riskinottoa, kuten myös suunnittelu- ja hallinnointikykyä. Nuorisovaihto on pitkän aikavälin hanke, jossa tarvitaan suunnittelu-, organisointi-, johtajuus- ja delegaatiotaitoja. Työskentely sekä yksilö- että tiimitasolla liittyy vahvasti tähän kompetenssiin. Nuoret tarvitsevat luovaa asennetta, motivaatiota ja päättäväisyyttä, jotta nuorisovaihdosta tulee onnistunut kokemus (Youthpass Guide 2011, 62).

Tutkimuksessa nousi esille erityisesti organisointikyky ja ongelmanratkaisutaidot. Lähes jokainen nuorista koki ongelmanratkaisu- ja käytännöntaitojensa (suunnittelu, organisointi, projektinhallinta) kasvaneen nuorisovaihdon aikana. Vaihdon toteuttaminen lisäsi aloitekykyä, sillä jos itse ei toimi, asioita jää tapahtumatta. Tätä avaintaitoa koulukasvatus ei ehkä vieläkään kyllin tue. Nuoriso-ohjaajat kokivat vaihdon lisäävän yrittäjätietoisuutta ja avaavan nuorten silmiä, minkälaisilla keinoilla ja tavoilla ihmiset tulevat muualla toimeen esimerkiksi yrittäjinä.

5.3.8 Tietoisuus kulttuurista ja kulttuurin ilmaisumuodot

Tämä kompetenssi sisältää tietoisuuden siitä, minkälaisia kulttuurin eri ilmaisumuotoja voi olla, kuten musiikki, esittävät taiteet, kirjallisuus ja kuvataide. *Youthpass Guide* painottaa, kuinka tärkeää on ymmärtää kulttuurista ja kielellistä monimuotoisuutta Euroopassa (toki laajemminkin) ja kuinka ymmärtää, hyödyntää ja jopa rikastaa sitä. Kompetenssi sisältää kyvyn arvostaa kulttuurin eri muotojen havaitsemista ja ymmärtämistä (Youthpass Guide 2011, 63).

Tutkimustulosten mukaan kulttuurillisen tietoisuuden kasvu ja mukautumistaidot kasvoivat lähes jokaisella nuorisovaihdossa olleella nuorella. Ymmärrys toista kulttuuria kohtaan ja kyky elää sen mukaan kasvoi. Tästä kertoi yksi 21-vuotias nainen seuraavasti: *"Monet meille tutut ja pienet asiat ovat toisille suuria ja vieraita. Se täytyy ymmärtää voidakseen tulla toimeen vieraista kulttuureista*

tulevien ihmisten kanssa - joka kulttuurissa on omat tavat ja käytännöt, mutta hyvä toimintamalli tuntui olevan ”maassa maan tavalla”, silti toisia kunnioittaen.”

Nuorisovaihdossa olleiden mukaan kulttuurierot ilmenivät esimerkiksi ruokailutavoissa, aikatauluissa ja kielimuurissa. Monesti niistä selvittiin keskustelemalla, mutta myös ymmärtämällä, että näin toimitaan tässä kulttuurissa ja heidän toimintatapojaan tulee kunnioittaa. Omien rajojen levittäminen kokemalla vieraan kulttuurin tapoja ja tottumuksia on suuri kasvunpaikka nuorille. Nuori pääsee kokemalla oppimaan ja haastamaan omia käsityksiä elämästä. Tätä tulosta pidän myös keskeisenä vahvistavana ja konkreettisenä tietona nuorisovaihdon vaikuttavuudesta.

Omaa kulttuuria opittiin katsomaan toisesta kulttuurista käsin. Suomessa tehty nuorisovaihto sai suomalaiset nuoret pohtimaan oman maan perinteitä kuten saunomista. Talvella toteutettu vaihto loi puitteet myös lumisotaan, joka eteläeurooppalaisille nuorille oli eksoottinen kokemus. Nuoret ymmärsivät, että suomalaisille tutut ja arkiset asiat saattavat olla elämyksiä muille. Eräs nuori mainitsi ylpeyden omasta maasta ja kansallisuudesta kasvaneen vaihdon aikana, joka on oiva esimerkki siitä, että myös omasta kulttuurista on mahdollista oppia vaihdon aikana. Tätäkin tulosta on pidettävä merkittävänä nuorisovaihdon merkityksiä tarkasteltaessa.

5.4 Muut aineistosta nousseet osa-alueet

Tutkimustuloksissa nousi vahvasti esiin osa avainosaamisalueista ja niillä tapahtuneet muutokset. Myös kompetenssien ulkopuolinen tai niitä täydentävä osaaminen kasvoi muutamalla osa-alueella. Näistä elinikäisen oppimisen avainosaamisalueen ulkopuolisista osa-alueista on hyvin todennäköisesti hyötyä nuorille niin koulu- kuin myös työelämässä. Kehitystä tapahtui muun muassa minäkäsityksessä, itsetuntemuksessa ja rohkeuden lisääntymisessä ihmissuhteita solmittaessa. Ystävyyssuhteita solmittiin paljon yli rajojen.

5.4.1 Minäpystyvyys

Minäpystyvyys (self-efficacy) on osa Albert Banduran kehittämää sosio-kognitiivista teoriaa (1986). Minäpystyvyys tarkoittaa yksilön käsitystä omista kyvyistään ja uskomuksista vaikuttaa omaa elämää koskeviin asioihin. Nämä uskomukset vaikuttavat motivaatiotasoon, tunteisiin ja toimintaan. Teorian mukaan uskoessaan vahvasti omiin kykyihinsä, on mahdollista saavuttaa enemmän kuin uskoessaan omaan suoritukseensa realistisesti (Rapo 2012).

Minäpystyvyys käsitteenä on lähellä minäkäsitetä, identiteettiä ja itsetuntoa. Se korostaa kuitenkin yksilön suhdetta yhteisöön, toiminnallisuuteen ja oppimiseen. Minäpystyvyyteen vaikuttaa seuraavat neljä tekijää: onnistumiset eli aikaisemmat kokemukset, mallisuorituksen seuraaminen, rohkaisu ja kannustus sekä fysiologiset tekijät (Rapo 2012).

Ohjaamisen näkökulmasta kannustuksella on tärkeä merkitys. Ohjaajan tuki ja ohjaus toimivat oppimiskokemusten ja oivallusten pohjana; nuorisotyöntekijät mainitsivat, ettei nuori välttämättä ymmärtänyt nuorisovaihdon aikana kasvaneensa jollakin osa-alueella, ja nuorisotyöntekijän siitä mainitessa nuorelle, tämä sai positiivisen tuntemuksen omasta kyvykkyydestään. Tämä voi heijastua tulevaisuudessa nuoren käsitykseen omasta pystyvyydestään.

Useimmat ihmiset muistavat tilanteet, joissa muiden positiivisilla kommentailla tai palautteella yleensä on ollut suuri merkitys tehtävän onnistumiseen ja haluun parantaa edelleen omaa toimintaa.

Tuloksissa tuli esille myös se, kuinka nuorista tulee rohkeampia kohtaamaan uusia, suurempia sekä myös kansainvälisiä haasteita. Nuoret osaavat myös kertoa sen esimerkiksi työpaikkahaastatteluissa. Nuorisovaihto oli useimmille nuorille heidän tähänastisen elämän parhain kokemus ja vastauksissa nuoret mainitsivat oppineensa muun muassa heittäytymiskykyä, kasvaneensa henkisesti ja saaneet lisää itsevarmuutta ja uskoa omiin kykyihinsä.

Tutkimustuloksissa edellä kuvatut asiat tulivat esiin erityisesti vieraiden kielten käytössä ja omalta mukavuusalueelta poistumisessa. Lähes kaikki nuoret olivat ennen nuorisovaihtoa epäilleet omaa kielitaitoaan ja kykyä selviytyä sillä vieraassa

kulttuurissa. Vaihdoista palanneina suurin osa koki saaneensa rohkeutta ja varmuutta käyttää englannin lisäksi myös täysin uutta kieltä uudessa ympäristössä. Nuorisovaihdon merkityksiä arvioitaessa nämä tulokset vahvistavat myös aikaisempaa tietoa, myös täsmentäen sitä.

5.4.2 Sosiaalisten verkostojen laajentuminen

Sosiaalisia verkkoja ja verkostoja on kaikkialla eikä niiden merkitystä voi kiistää. Jokaisella on oma ainutkertainen sosiaalinen verkostonsa, joka muuttuu elämän myötä. Nykyajan työelämä rakentuu vahvasti erilaisten yritys- ja organisaatioverkostojen varaan. Yksityishenkilöiden sosiaaliset verkostot eroavat organisaatioverkostoista siten, että organisaatioverkostoilla on yleensä jokin tiedostettu tavoite verkostoitumiselle. Parhaimmillaan verkosto on pitkäkestoinen, vapaaehtoisuuteen perustuva ja ei-hierarkkinen (Korkala 2012).

Verkoston luominen voi kestää, mutta yhteinen tahtotila ja usko sen hyötyihin kantavat pitkälle. Yksityishenkilöille verkostoitumiseen voi liittyä usein viihdyttämisen ja hyvinvointifunktion täyttävä tarkoitus, johon taas voi liittyä myös sosiaalisen oppimisen ja työelämähyötyjen sivumerkityksiä.

Verkostot voivat olla tietoisesti rakennettuja tai vapaasti kehittyviä. Tietoisesti rakennettujen verkostojen rajat ovat helpommin hahmoteltavissa, kun taas vapaasti kehittyvät verkostot muodostuvat tai ovat olemassa ilman tietoista rakentamista. Usein arkipuheessa verkostoitumisella tarkoitetaan vapaasti kehittyviä verkostoja. Jotakin voidaan kutsua taitavaksi verkostoitujaksi, mutta verkostojen rakentamiseen tarvitaan myös hyvien suhteiden solmimista kaikkien verkoston toimijoiden kesken (Verkostojohtamisen opas 2015).

Verkostoihin liitetään läheisesti käsite sosiaalinen pääoma. Sillä viitataan sosiaalisen toimintaympäristön tiettyihin ulottuvuuksiin, kuten sosiaalisiin verkostoihin, luottamukseen ja normeihin. Näillä ulottuvuuksilla on kyky edistää verkostossa olevien jäsenten yhteistoimintaa ja vuorovaikutusta, toimintojen yhteensovittamista ja resurssien hyödyntämistä. Perusideana on se, että

yksilöiden väliset sosiaaliset suhteet ja instituutiot vaikuttavat muun muassa fyysisen ja inhimillisen pääoman ohella yksilöiden toimintaa suuntaavina käytänteinä. Sosiaalinen pääoma voidaan nähdä niin yksilöllisenä hyödykkeenä (henkilökohtaiset edut, kuten uralla eteneminen) tai yleisenä hyötynä, jonka tunnuspiirteinä ovat luottamus, vastavuoroisuus ja vahvat sosiaaliset normit, jotka mahdollistavat yhteistyön ja normit sosiaaliselle käyttäytymiselle. (Mustikkamäki 2012.)

Verkostoitumisessa voidaan nähdä niitä analysoitaessa esimerkiksi voimavaroihin, toimijoihin ja toimintoihin liittyviä verkostoja. Tavoitteinen verkostoituminen hakee etuja ja hyötyjä verkostoitujalle kaikilla tavoilla ja alueilla.

Tutkimustulosten perusteella voi todeta nuorten sosiaalisten piirien ja verkostojen kasvaneen yli rajojen. Yksi miesvastaajista (2014) kirjoitti seuraavasti: *”Opin, ettei kansallisuus tai kulttuuri estä luomasta läpi elämän kestäviä ihmissuhteita, ja että mahtavia ihmisiä voi löytää jopa toiselta puolelta maailmaa.”* Useimmat mainitsivat parantuneen ryhmähengen ja uudet ystävyysuhteet, kuten yksi naisvastaaja (2014) ilmaisi: *”Joukko espanjalaisia ja suomalaisia hitsaantui tiiviiksi ryhmäksi. Jokainen osapuoli on saanut ystäviä, tosiystäviä, sisaruksia ja jopa ”toisen perheen” – elämäni parhaat viikot eivät olisi olleet näin ihania ilman tätä porukkaa.”*

Nuorisovaihdossa saadut kokemukset, sosiaalisen pääoman kasvu ja uusien verkostojen luominen voivat olla tai useimmiten ovat hyödyllisiä nuorelle ja avavat uusia mahdollisuuksia ja resursseja tulevaisuudessa. Vaihdossa solmitut ystävyysuhteet voivat myöhemmin olla hyödyllisiä kontakteja nuorelle. Sosiaaliset verkostot ovat voimavara, joka parhaimmillaan parantaa nuoren asemaa esimerkiksi koulutus- ja työmarkkinoilla.

5.4.3 Kansainvälisen nuorisotyön lisäarvo kunnille

Suomalaisnuorilla on oikeus osallistua kansainväliseen nuorisotyöhön. Nuorisotyöntekijöiden asiana on osaltaan mahdollistaa kansainvälistyminen.

Valitettavasti kaikilla nuorilla ei ole mahdollisuutta kansainvälisyyteen tai sen järjestäminen on ylivoimaista. Heikko koulumenestys yhdessä kielteisen palautteen kanssa voi olla monille asenteellinen este edes ajatella nuorisovaihtoon lähtöä.

Kansainvälistä nuorisotoimintaa korostetaan luonnollisesti enemmän suuremmissa kunnissa; kaikissa yli 50000 asukkaan kunnissa kansainvälisyys on osa nuorisotyötä, alle 5000 asukkaan kunnissa sitä järjestetään vain noin joka neljännessä (Allianssi 2015, 32). Kansainvälisen nuorisotyön puuttuminen tai vähäisyys pienissä kunnissa johtuu monesta tekijästä: rahan, ajan ja ammattitaidon puuttuminen, mutta myös nuorten vähäisyys ja kiinnostuksen puute kansainvälisiin asioihin.

Puumala ja Rautjärvi ovat poikkeuksellisen pieniä kuntia. Molemmat ovat silti aktiivisia kansainvälisen nuorisotyön tekijöitä ja nuoret ovat lähteneet mielellään mukaan hankkeisiin ja kansainvälisyys kiinnostaa. Tämä havainto on merkittävä siksi, ettei kunnan asukasmäärän tarvitse olla este mielekkäälle toiminnalle. Kansainvälinen toiminta tuo lisäarvoa nuorisotyön kentälle luomalla puitteet nuorten osallistamiselle. Myös yhteistyö ja kumppanuus eri maiden välillä lisäävät työn tarkoituksellisuutta niin alueellisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Kansainvälinen nuorisotyö on vahvasti otettu mukaan osaksi normaalia nuorisotyötä ja sen merkitys on myös kunnan päättäjien tiedossa.

Puumalan vapaa-aikasihteerin Tuovisen mukaan kansainvälisyshankkeista saaduilla kokemuksilla on merkitystä kunnan nuorisotyöhön ja vaikuttaa myös yleensä kuntalaisiin välillisesti. Esimerkiksi kesätöissä jäätelökioskista lähtien nuoret joutuvat palvelemaan myös ulkomaisia turisteja, jolloin tarvitaan kielitaitoa ja rohkeutta käyttää vierasta kieltä. Jos nuorisovaihto toteutetaan Suomessa, kunta käyttää paikallisia perheitä isännöimään ulkomaisia nuoria, jolloin myös kuntalaiset kotikansainvälistyvät tätä kautta (Tuovinen 2015). Ulkomaalaiset vapaaehtoiset työllistyvät vanhuspalveluihin, kouluihin ja päiväkoteihin, joten kansainvälistyminen on mahdollistettu jopa vauvasta vaariin.

Tuovisen mukaan pieni kunta hyötyy aina kansainvälisyystyöstä muun muassa pääsemällä positiivisesti esille mediassa. Esimerkiksi Rautjärvi sai kansallista ja kansainvälistä näkyvyyttä juuri Erasmus+Youth in Action-ohjelman kautta, sillä keväällä 2015 kunnan EVS-hanke valittiin edustamaan Brysseliin Euroopan nuorisoviikon päätapahtumaan.

5.5 Vertailu aiempiin tutkimustuloksiin avainosaamisalueilla

CIMO osallistuu muiden kansallisten toimistojen ja tutkimuskumppanien kanssa monikansalliseen, jatkuvaan nuorisotoimintaohjelman tutkimuslähtöiseen seurantaan. RAY-verkoston (Research-based analysis on Youth in Action) hallinnoi Innsbruckin yliopisto ja mukana on 16 kansallista toimistoa ja kumppania. Vuonna 2012 ja 2013 tehtiin selvitys, jossa keskityttiin, miten Youth in Action-hankkeisiin osallistuminen edistää elinikäistä oppimista ja sen avainosaamistaitoja. Suomen lisäksi selvitykseen otti osaa 12 muuta maata (CIMO 2014b).

Selvityksen keskeisimpinä tuloksina olivat osallistuneiden asennemuutokset ja henkilökohtainen kehitys. Itsetunto ja itseluottamus, muiden kulttuurien kunnioittaminen ja suvaitsevaisuus ovat vahvistuneet hankkeiden myötä. Ammatinvalinta- ja koulutus suunnitelmat selkiintyivät ja sosiaalisten verkostojen merkitys kasvoi ja osallistuneiden organisaatioiden monikulttuurisuustaidot vahvistuivat. Osallistuminen ohjelmiin on kuitenkin pitkälti naisvaltaista (CIMO 2014b).

Miesten rohkaisu osallistumiseen lienee erittäin tärkeää, koska kansainvälinen vuorovaikutus voi vinoutua naisvaltaisuuden vuoksi. Poikien koulumenestys Suomessa suhteessa tyttöihin ja miesten vähäisempi osallistuminen aikuisopiskeluun selittänee osaltaan myös nuorisovaihdon sukupuoltilannetta.

Vaikka tutkimuksessani käsiteltiin vain yhtä Youth in Action-alaohjelmaa, tuloksissa ilmeni monia samoja piirteitä RAY-verkoston teettämään selvitykseen. Erityisesti henkilökohtainen kehitys on nähtävissä tutkimustuloksissani. Osallistujien itsevarmuus sekä tunne siitä, että he pärjäävät uusissa tilanteissa

paremmin, kasvoi. Osallistuminen ohjelmaan on naisvaltaista – tämäkin tuli ilmi tutkimuksessani.

Kuten RAY-selvityksen tuloksissa, myös tässä tutkimuksessa käy ilmi se, että hankkeeseen osallistuminen on ollut merkittävä kokemus, joka parhaimmillaan on muuttanut nuorten elämän suunnan. Ilman tuota kokemusta maailma näyttäisi mahdollisuuksineen erilaiselta. Myös hankkeiden vetäjät arvioivat osallistumisen olleen monelle nuorelle silmiäavaava ja henkilökohtaiseen muutokseen johtava merkittävä prosessi.

Tutkimustuloksien rinnalle sain Rautjärven kunnalta nuorten vaihtoraportit, jotka he olivat kirjoittaneet heti tuoreeltaan nuorisovaihdon jälkeen vuosilta 2014 ja 2015. Useimmissa raporteissa toistui kuinka mahtava ja unohtumaton kokemus oli ollut, mistä esimerkkinä mainittakoon: *”Vaihto antoi minulle elämäni suurimman seikkailun” (poika, 2015)*. Tämän työn kannalta vaihtoraporteilla ei ollut kovin suurta merkitystä, vaikkakin ne tukivat osaltaan selvästikin tutkimustuloksissa ilmi tulleita asioita. Tämän vuoksi niitä tuloksia ei juurikaan toisteta tässä työssä.

5.6 Tutkimuksen arviointi ja luotettavuus

Luotettavuuden arviointi on keskeinen osa tieteellistä tutkimusta. Sitä kutsutaan tavallisesti reliabiliteetiksi. Se tarkoittaa kaikkea sitä, mitä satunnaisuus ja erilaiset virheet ja tulkinnat voivat tuoda mukanaan. Niiden eliminointi on tutkijan tehtävä, vaikka kaikkea tätä en voinutkaan varmistaa tutkimuksen vähäisten resurssien vuoksi. Työn huolellinen tekeminen suunnittelusta raportointiin saakka on osa tätä luotettavuutta.

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta arvioidaan samoilla tavoin kun määrällisen eli reliabiliteetin ja validiteetin kautta (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Validiteetti tarkoittaa tutkimuksen pätevyyttä eli esimerkiksi sitä, tutkittiinko sitä, mitä pitikin. Hankittiinko tällöin aineisto juuri tutkimuksen ongelmiin vastaamiseksi? Tällöin voidaan ajatella, että kysymykset, aineistot ja tutkimuksen tausta tukivat maaliin osumista vaikkapa esimerkkinä käyttäen tikkataulua.

Aineiston analysoinnissani kiinnitin huomiota juuri siihen, saatiinko vastauksia kysymyksiini eli avainosaamisalueiden kannalta. Tässä suhteessa tulokset eivät ole täysin päteviä tai vain osin, koska vastaajille ei oltu kunnolla avattu avainosaamisalueiden käsitteitä ja sisältöjä.

Vastauksia nuorilta tuli kuitenkin vain 14 ja nuorisotyöntekijöiltä kolme (neljäs vastasi osaan kysymyksistä myöhemmin). Aineisto olisi voinut olla laajempi ja vastaajien joukko suurempi kuin minkä lopulta sain. Vaikka kokonaiskuva tilanteesta onkin aikaisempaa tutkimustietoa ja raportteja myötäilevää, jäi tulosten yleistettävyyteen varauksellisuutta – vaikkakin tutkimustani voidaan kutsua tapaustutkimukseksi siksi, että vain kahden pienen kunnan vastaajia oli aineistossa mukana.

En rohkene väittää tuloksiani mainituista syistä riittävän luotettaviksi ja päteviksi, vaikka päätulokset ovatkin yhdensuuntaisia aikaisemman tiedon kanssa, mutta jäävät kattavuudeltaan aukolliseksi kertomaan kaikilla osaamisalueilla tapahtuneesta oppimisesta.

Tutkimuksessa saaduista tuloksista voidaan tehdä johtopäätöksiä, mutta tulokset ovat aina paikkaan, aikaan ja tutkijaan sidoksissa (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Uskon, että olisin saanut syvällisempiä vastauksia, jos olisin voinut toteuttaa tutkimuksen esimerkiksi teemahaastattelun kautta, joka alun perin olikin suunnitelmani. Tein tietoisin valinnan siitä, että aineisto saattaa jäädä ohuemmaksi vaihtaessani tutkimusmetodin sähköiseen kyselyyn aikataulullisten seikkojen vuoksi. Kyselyssä käytin samoja kysymyksiä, joita suunnittelin käytettäväksi teemahaastattelun haastattelurungossakin. Kyselyssä oli useampi avoin kysymys, laadullista puolta korostaakseni asiassa, mutta valitettavasti sain niihin osin melko suppeita vastauksia, mikä tietenkin heijastuu tutkimuksen tuloksiin. Kiireinen elämäntapa saattaa vaikuttaa myös kyselyihin vastattaessa – ei ole aikaa kirjoittaa pitkään. Lyhyt, napakka ja puolistrukturoitu kysely sopii periaatteessa tähän, jos avoimia kysymyksiä on vähän. Kuitenkin uskon vahvasti, että jos tutkimuksen toistaisi uudelleen, tulokset olisivat samansuuntaisia. Teemahaastattelua käytettäessä tulokset olisivat olleet varmastikin osin kattavampia ja osin yksityiskohtaisempia.

Vertaamalla tuloksiani aiemmin tehtyihin tutkimuksiin ja tietoperustaan, voidaan koko tämä tulostieto huomioon ottaen todeta, että nuorisovaihdot kasvattavat ja vahvistavat elinikäisen oppimisen avainosaamisalueilla tapahtuvaa oppimista. Nuori voi löytää nuorisovaihdon kautta suunnan, jopa uutta mielekkyyttä, elämälleen.

Päädyin useasti vertailemaan omia tutkimustuloksiani EU:n ja RAY-verkoston tekemiin selvityksiin. Nämä tahot ovat vahvasti linkittyneet myös tilaajan toimintaan. Pohdin pitkän työn puolueetonta näkökulmaa, joka lisää luotettavuuden ja informaatioarvon määrää. Tietoperustaa rakentaessani en löytänyt vastaavaa nuorisovaihdon mallia muilta nuorisoalan organisaatioilta Suomessa tai Euroopassa, joten vertailu muiden organisaatioiden toimintaan jäi tästä syystä ohueksi ja E+ YiA-nuorisovaihton käsittely jäi tästä syystä tietoperustan keskiöön. Toki Euroopasta ja Suomestakin löytyy kansainvälistä nuorisotyötä tekeviä tahoja, esimerkiksi leirien ja vapaaehtoistyön osa-alueilla, mutta Erasmus+ Youth in Action-ohjelman nuorisovaihto on tässä kokonaisuudessa ainutlaatuinen konsepti.

6 POHDINTA

Elinikäisen oppiminen on tärkeä väline henkilökohtaisen ja ammatillisen kehityksen kannalta. Kansallisella tasolla elinikäistä oppimista edistävät ohjelmat, kuten nuorisovaihto, ovat oiva tapa lisätä osallistujien taitoja ja motivoida heitä aktiivisiksi kansalaisiksi ja oppijoiksi läpi elämän. Kansainvälistymisen mahdollistaminen kaikille suomalaisille on kansallinen etu – monistakin syistä. Pienelle kielivähemmistölle se on välttämätöntä. Sitä se on myös taloudellisen toiminnan ja kaupan kannalta. Elinikäisen oppimisen sisällyttäminen formaalin ja nonformaalin oppimisen kentillä lujittaa sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja tukee kansalaisten pääsyä työelämään.

Olisi tärkeä ymmärtää, että ohjelmat elinikäisen oppimisen piirissä voivat edesauttaa oppimaan keskeisiä sosiaalisia ja yhteiskunnallisia arvoja, kuten

suvaitsevaisuutta, tasa-arvoa ja muiden ihmisten kunnioitusta ja ihmisoikeuksia. Näitä arvoja tarvitaan erityisen kipeästi nyky maailmassa, jossa alati lisääntyvä maahanmuutto, kriisit, siirtolaisuus ja pakolaistulvat, asettavat Suomenkin uusien haasteiden eteen. Tässäkin mielessä nuorisovaihdolla – tulostenkin valossa – on tärkeä yhteiskunnallinen merkitys.

Tutkimustulokset kertoivat, että monelle nuorelle hankkeeseen osallistuminen oli merkittävä ja kasvattava kokemus. Omalta mukavuusalueelta poistuminen ja omien rajojen levittäminen ovat erityisen haasteellisia ja avartavia kasvunpaikkoja nuorelle. Nuori pääsee kokemalla oppimaan (learning by doing) ja peilaamaan omia käsityksiään elämästään ja ennakkoluulojaan muita ihmisiä ja kulttuureja kohtaan.

Tutkimusaineiston merkityksellisintä antia oli asenteissa tapahtuneet muutokset; suvaitsevaisuuden lisääntyminen ja ennakkoluulojen väheneminen. Useimmat nuoret mainitsevat rohkeuden lähteä mukaan kokeilemaan uusia asioita ja tilaisuuteen tarttumisen. Tätä tuloskuvaa haluan korostaa – myös omien kansainvälisten kokemusteni vuoksi.

Kiinnostus kansainvälisiin asioihin kasvoi lähes jokaisella nuorella nuorisovaihtojen myötä. Useimmat olisivat valmiita lähtemään muihin Erasmus+-ohjelman tarjoamiin hankkeisiin tulevaisuudessa. Monelle nuorisovaihto oli käänntekevä kokemus, joka on antanut suuntaa oman elämän valinnoille. Yksilötason vaikutukset saattavat merkitä myöhemmin elämäntehtävää suoritettaessa paljon muutakin hyvää. Se voisi olla eräs jatkotutkimuksen aihe: Miten nuorisovaihdossa olleet ovat sijoittuneet eri tehtäviin yhteiskunnassa ja jopa kansainvälisissä tehtävissä?

Nainen kertoi edellisiä päätelmiä tukien (2014): ”Elämästäni puuttuisi paljon, jos en olisi lähtenyt hankkeeseen mukaan - tätä en vaihtaisi mihinkään. Monta kokemusta rikkaampana ja uusien ihmisten kanssa saa jatkaa eteenpäin. Ja vaikka hanke loppui, tämä on vasta alku jollekin joka kestää ikuisesti.”

Tutkimukseni tulosten perusteella voidaan todeta, että kansainvälisyystoiminta pienissä kunnissa olisi melko minimaalista ilman CIMOn rahoitustukea. CIMO voi hyödyntää pienten paikkakuntien hankkeiden hyviä käytäntöjä ja tuloksia innostamaan muita tekemään kansainvälistä nuorisotyötä. Nuorisotyö tarvitsee monialaista ja -ammattillista tietoa, innostavia työntekijöitä ja ymmärrystä nuorten arkielämän ilmiöistä ja yhteiskunnallisista asioista. Kansainvälinen nuorisotyö voi lisätä paikallisia ja kansallisia verkostoja toimimaan yhdessä.

Pienten kuntien nuorisotyön resurssit ovat tällä hetkellä pienet ja pienenevät entisestään hallituksen leikkauksien myötä. Nuoriso- ja kulttuurityö ovatkin usein leikkauslistoilla ensimmäisinä. Rajallisten resurssien takia nuorisotyöntekijöiden täytyy olla moniosaajia, ja useasti pienissä kunnissa yksi tai muutama työntekijä hoitaa niin liikunnan, vapaa-ajan että nuorisotyön tehtävät. Jotta kunta voi tarjota nuorille riittäviä nuorisotyön palveluja, ne tekevät hyvin usein yhteistyötä paikallisten organisaatioiden ja seurakuntien kanssa. Yhteistyö voi olla elinehto toimintojen säilyttämiseksi, joten on entistä tärkeämpää, että sitä tehdään. Se on myös verkostoitumista. Näin pystytään takaamaan riittävät palvelut ja monipuolinen toimintakokonaisuus.

Isommissa kunnissa nuorisotyön resurssit ovat jakaantuneet tasaisemmin. Yhden työntekijän vastuulla ei ole koko kunnan nuoriso- ja vapaa-ajantyoystä huolehtiminen, vaan tehtävät ovat jaettu eri virastojen ja nuorisotoimen kesken. Mielestäni olisi tärkeää, että pienet ja isot kunnat ryhtyisivät entistä enemmän tekemään yhteistyötä nuorisotyön piirissä. Lappeenrannan nuorisosihteeri Hölkki (2015) mainitsee, kuinka erilaiset vastavuoroisuuteen perustuvat yhteishankkeet isompien ja pienempien Itä-Suomen kuntien kesken ovat mahdollistaneet kokemuksia juuri kansainvälisestä nuorisotyöstä. Lappeenranta on esimerkiksi tehnyt yhteistyötä pienten kuntien nuorisotoimien kesken yhteisellä Youth in Action-hankkeella.

Kansainvälistä yhteistyötä kuntien nuorisotyön kesken tulisi leimata motivaatio yhteiseen tekemiseen, avoimuus, luottamus ja keskinäinen arvostus. Kuten aiemmin mainitsin, kuntien resurssit saattavat olla hyvinkin toisistaan poikkeavia isojen kuntien eduksi. Tässä isojen kuntien tulisi käyttää ”maalaisjärkeä”.

Taloudelliset asiat eivät saisi olla este yhteistyölle. Sen ei tulisi olla vain taloudelliseen hyötyyn perustuvaa. Isot kunnat voivat oppia pienempien kuntien nuorisotyöntekijöiltä ja toisin päin.

Laadukkaiden kansainvälisten nuorisopalvelujen tuottaminen yhdessä isompien kuntien kanssa olisi tällä hetkellä kannattavaa. Nuorisokentän osaajat voisivat yhdistää voimansa ja osaajansa rakentamaan mielekkäitä ja kestäviä kansainvälisiä nuorisotyön muotoja. Yhteistyössä ja kansainvälisyydessä on voimaa.

LÄHTEET

CIMO 2012. Strategia 2020. Viitattu 1.11.2015.

[URL:http://www.cimo.fi/mika_on_cimo/strategia_2020](http://www.cimo.fi/mika_on_cimo/strategia_2020)

CIMO 2014a. Faktaa express: Kaikkea ei opita koulussa! Numero 3A/2014.
Viitattu 25.8.2015.

<URL:http://www.cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/43132_Faktaa_Express_3A_2014.pdf>

CIMO 2014b. Youth in Action 2007-2013. Osallistumisella on väliä! Viitattu 30.10.2015. <URL:http://www.cimo.fi/ohjelmat/youth_in_action/tuloksia>

CIMO. 2015a. Mikä on CIMO? Viitattu 28.8.2015.

<URL:http://www.cimo.fi/mika_on_cimo>

CIMO 2015b. Erasmus+ -ohjelma koulutukselle, nuorisotoimelle ja urheilulle

Viitattu 28.8.2015. <URL:<http://www.cimo.fi/ohjelmat/erasmusplus>>.

CIMO 2015c. Erasmus+ nuorisotoimialalle – ohjelman esittely. Viitattu 28.8.2015.

<URL:http://www.cimo.fi/ohjelmat/erasmusplus/nuorisotoimialalle/ohjelman_esittely>

CIMO 2015d. Nuorisovaihdot. Viitattu 5.9.2015.

<URL:http://www.cimo.fi/ohjelmat/erasmusplus/nuorisotoimialalle/avaintoimi_1_liikkuvuus/nuorisovaihdot>

CIMO 2015e. Nuorisovaihdot – altistavat ilolle ja uusille tuttavuuksille. Viitattu 3.9.2015.

<URL:http://www.cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/55817_Nuorisovaihto_YIA.pdf>

CIMO 2015f. Nonformaalinen oppiminen ja Youthpass. Viitattu 17.9.2015.

<URL:<http://www.cimo.fi/ohjelmat/erasmusplus/nuorisotoimialalle/youthpass>>

Demos Helsinki & CIMO 2015. Nuorten globaali arki - terveiset nuorisotyöpäivien työpajasta. Julkaisematon tiedosto. Viitattu 25.8.2015

Edu.fi-verkkopalvelu 2013. Yleissivistävä koulutus - kansainvälisyys. Viitattu 17.9.2015.

<URL:http://www.edu.fi/yleissivistava_koulutus/teemat/osallisuus_ja_oppilaskuntatoiminta/yleissivistava_koulutus/teemat/osallisuus_ja_oppilaskuntatoiminta/osallisuus/kansainvalisyys>).

Eskola Jari & Suoranta Juha 2014. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.

Euroopan komissio 2006. KOM/2006/0417 lopull. Nuorten osallistumista ja heille tiedottamista koskevista Euroopan unionin politiikoista Valkoisen kirjan ”EU:n nuorisopolitiikan uudet tuulet” seuranta: nuorten osallistumista ja heille tiedottamista koskevien yhteisten tavoitteiden täytäntöönpano nuorten aktiivisen unionin kansalaisuuden edistämiseksi. Viitattu 25.8.2015.

<URL:<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=celex:52006DC0417>>

Jyväskylän ammattikorkeakoulu 2007. Formal, non-formal, informal oppiminen. Ammatillinen opettajakorkeakoulu. Viitattu 10.11.2015

URL:<<http://salpro.salpaus.fi/tes/CD-rom/pdf/Seminaari1/A1%20formal,%20informal,%20nonformal%20learning%20suomeksi.pdf>>

Jyväskylän yliopisto 2015. Pisa lyhyesti. Koulutuksen tutkimuslaitos. Viitattu 10.11.2015. <URL:<https://ktl.jyu.fi/pisa/pisa-lyhyesti>>

Järviranta Johanna 2015. Hienoa kansainvälistymistä Rautjärven kunnassa.

Viitattu 1.11.2015. <URL:

<http://www.cimo.fi/ohjelmat/erasmusplus/nuorisotoimialalle/kokemuksia/rautjarvi>>

KenGuru 2015. Opettajien ja oppilaiden digitaalinen osaaminen. Opetushallitus.

Viitattu

30.10.2015.<URL:http://www10.edu.fi/kenguru/?sivu=digitaalinen_osaaminen> .

Korkala Siru 2012. Toimivan verkoston tunnuspiirteet – rakennusaineena luottamus ja sosiaalinen pääoma. Elinikäisen ohjauksen verkkolehti – Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Viitattu 4.11.2015

<URL:<http://verkkolehdet.jamk.fi/elo/2012/03/02/toimivan-verkoston-tunnuspiirteet-rakennusaineena-luottamus-ja-sosiaalinen-paaoma/>>

L 13.12.2013/937. Nuorisolaki: valtion nuorisotyö ja –politiikka. Viitattu 30.8.2015.

<URL:<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060072>>

Mustikkamäki Nina 2012. Verkostot ja yhteisöt innovaatioympäristöissä. Tampereen yliopisto. Viitattu 4.11.2015.
<URL:<http://people.uta.fi/~atmaso/verkkokirjasto/nina.pdf>>

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2015a. Kuntien nuorisotyö. Viitattu 25.8.2015
<URL:http://www.minedu.fi/OPM/Nuoriso/nuorisotyoen_kohteet_ja_rahoitus/kuntien_nuorisotyoe/?lang=fi>

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2015b. Kansainvälinen yhteistyö nuorisoasioissa. Viitattu 17.9.2015. <URL:
http://www.minedu.fi/OPM/Nuoriso/kansainvalinen_yhteistyo/?lang=fi

Puumalan kunta 2015a. Puumala-info. Viitattu 1.11.2015.
<URL:<http://www.puumala.fi/puumala-info>>

Puumalan kunta 2015b. Nuorisopalvelut. Viitattu 1.11.2015.<URL:
<http://www.puumala.fi/kuntalaisille/nuorisopalvelut>>

Rapo Ari 2012. Minäpystyvyys on uskoa omaan kykyihin. Viitattu 4.11.2015.
<URL:<http://opedia.mobi/blog/2012/06/minapystyvyys-on-uskoa-omiin-kykyihin/>>

Rautjärven kunta 2015a. Rautjärvi-info. Viitattu 1.11.2015.
<URL:<http://www.rautjarvi.fi/fi/Rautjarvi-info>>

Rautjärven kunta 2015b. Nuorisotoimi. Viitattu 1.11.2015.
<URL:<http://www.rautjarvi.fi/fi/Palvelut/Vapaa-aika/Nuorisotoimi>>

Rautjärven kunta 2015c. Kansainvälinen työ. Viitattu 1.11.2015.
<URL:<http://www.rautjarvi.fi/fi/Palvelut/Vapaa-aika/Nuorisotoimi/Kansainvalinen-tyo>>

Ronkainen, Suvi & Karjalainen Anne 2008. Sähköä kyselyyn! Web-kysely tutkimuksessa ja tiedonkeruussa. Rovaniemi: Lapin Yliopisto.

Ruokolainen, Hilma & Kivimäki, Jutta & Hynninen, Kaisu 2014. Nonformaali oppiminen sen tunnistaminen ja tunnustaminen Youth in Action –ohjelmassa. Viitattu 30.8.2015.
<URL:http://www.cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/32467_LdV_Kesapaivat_2014_Ruokolainen_Kivimaki_Hynninen_pdf.pdf>

Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto Viitattu 2.11.2015.
<<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/viittausohje.html>>.

SALTO Training and Cooperation Resource Centre 2013. Youthpass Impact Study. Viitattu 5.9.2015.
<URL:<https://www.youtube.com/watch?v=zCcsYRuLsw>>

SALTO Training and Co-operation Resource Centre 2011. Youthpass in Context. Viitattu 7.11.2015. <URL: <https://www.youthpass.eu/downloads/13-62-34/Youthpass%20A4.pdf>>

SALTO Training and Cooperation Resource Centre 2011. Youthpass in Youth Exchanges. Viitattu 30.10.2015.
<URL:<https://www.youthpass.eu/downloads/13-62-65/Youthpass%20Guide%20chapter%20B2.pdf>>

Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi ry 2014. Nuorista Suomessa 2014. Tutkimuskooste. Nurmijärvi: SP-Paino.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi Anneli 2012. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Vantaa: Tammi.

Tuovinen Virpi 2015. Kyselyä nuorisovaihdosta. Sähköpostiviesti 3.11.2015. Vastaanottaja Laura Korkeakoski

Verkostojohtamisen opas 2015. Erilaisia näkökulmia verkostoihin. Viitattu 4.11.2015. <URL:http://verkostojohtaminen.fi/?page_id=62>

LIITTEET

Liite 1

Kysely nuorisovaihdosta

Tämän kyselyn tarkoituksena on selvittää mitä opit Erasmus+-nuorisovaihdosta ja tapahtuiko mielestäsi Youthpassiin kirjatulla elinikäisen oppimisen avainosaamisalueilla muutoksia.

Vastaaminen vie noin 15–20 minuuttia. Vastaathan huolellisesti jokaiseen kysymykseen. Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti ja niitä käytetään lopputyötäni varten. Kiitos jo etukäteen!

* Required

Ikä *

Sukupuoli *

- Mies
- Nainen
- Muu

Missä ja milloin nuorisovaihto toteutettiin? *

Kerro maa ja vuosi

Oliko nuorisovaihto ensimmäinen EU:n rahoittama ohjelma johon osallistuit (Erasmus+ Youth in Action-ohjelmassa)? *

- Kyllä
- Ei

Jos vastasit edelliseen kysymykseen ei, kerro mihin ohjelmaan/toimintaan olet aikaisemmin osallistunut?

Miksi otit osaa nuorisovaihtoon? *

Voit valita useamman vaihtoehdon.

- Halusin kartuttaa käytännön taitoja joista on myöhemmin hyötyä (esim. opinnoissa / työelämässä)
- Halusin lisätä sosiaalista / kielellistä / kulttuurista osaamistani
- Kehittää vieraan kielen taitojani
- Saada uusia ystäviä / kontakteja maailmalta
- Lisätäkseen tulevaisuuden työllistymismahdollisuuksia
- Halusin uusia kokemuksia
- Kansainväliset asiat / kansainvälinen yhteistyö ja toiminta kiinnostaa minua
- Muu syy, mikä?

Jos valitsit edellisessä kysymyksessä vaihtoehdon muu syy, kerro mikä?

Kehittyivätkö mielestäsi seuraavat taidot nuorisovaihdon aikana? *

	Täysin samaa mieltä	Osittain samaa mieltä	En samaa enkä eri mieltä	Osittain eri mieltä	Täysin eri mieltä
Kommunikointi äidinkielellä	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Käytännön taidot (suunnittelu, organisointi, projektinhallinta jne.)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Ongelmanratkaisutaidot	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Learning to learn, oppimaan oppiminen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Kanssakäymis- ja sosiaaliset taidot	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Itsetuntemus (itsetunnon parantuminen, omien vahvuuksien/heikkouksien löytäminen jne.)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Kulttuurillisen tietoisuuden kasvu ja ilmaiseminen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

Kehityitkö siinä kielessä, jota käytettiin nuorisovaihdon pääkielenä (esim. englanti)? *

- Kyllä
- En oikeastaan, taitoni olivat jo ennestään hyvät
- En

Jos vastasit edelliseen kysymykseen kyllä, miten kehitys näkyy (esim. rohkeus käyttää vierasta kieltä, parantuneet kouluarvosanat)?

Luettele viisi (5) tärkeintä asiaa / taitoa / asennetta mitä opit nuorisovaihdossa joista voi olla tulevaisuudessa hyötyä? *

Voit listata asiat ranskalaisin viivoin ja halutessasi kertoa tarkemmin oppimistasi asioista.

Minkä näistä nostaisit tärkeimmäksi oppimiskokemuksesi ja miksi? *

Mitä olisit vielä toivonut oppivasi? *

Mikä oli hankalinta ennen nuorisovaihtoa /sen aikana /jälkeen? Miten selviydyit niistä? *

Voit mainita useamman esimerkin.

Tapahtuiko kulttuurien yhteentörmäyksiä? Miten niistä selvittiin ja opitko niistä jotain? *

(Esimerkiksi kommunikointiongelmia, erilaiset tavat ja käytännöt jne.)

Voisitko tämän kokemuksen jälkeen lähteä uudelleen nuorisovaihtoon / muihin Erasmus+ ohjelman tarjoamiin mahdollisuuksiin? *

- Kyllä
- Ehkä
- En

Jos vastasit edelliseen kysymykseen ei, perustele miksi?

Kasvoiko kiinnostuksesi kansainvälisiin - ja/ tai vaikuttavuusasioihin? *

- Kyllä
- Jonkin verran
- Ei

Jos vastasit edelliseen kysymykseen kyllä, miten kiinnostus näkyy elämässäsi?

Mainitse lyhyesti esim. mukana nuorisovaltuuston toiminnassa, kv-kerhossa, kansainvälisten asioiden aktiivinen seuraaminen internetissä jne.

Jokainen nuori saa nuorisovaihdosta itselleen Youthpassin. Uskotko, että sitä arvostetaan esim. hakiessasi jatkokoulutukseen/kesätöihin? *

- Kyllä
- Ehkä
- Ei, miksi?

Jos vastasit edelliseen kysymykseen ei, perustele miksi?

Vapaa sana

Jos haluat kertoa jotain muuta nuorisovaihtoon/Youthpassiin liittyvää, joka ei kysymyksissä tullut esille (esim. jos olet jo hyötynyt Youthpassista koulussa/harrastuksissa jne.)

Suurkiitos kyselyyn osallistumisesta!

Paina "submit" tallentaaksesi vastauksesi.

Powered by



Liite 2

Kysely nuorisovaihdoista nuorisotyöntekijöille

- 1) **Millainen merkitys nuoriso-ohjaajalla on elinikäisen oppimisen avainosaamisalueiden* edistämässä? Millä tavalla se näyttäytyy/tulee esille?**
- 2) **Miten sinä nuoriso-ohjaajana koet, tukeeko nuorisovaihto nuorten oppimista avainosaamisalueilla?**
- 3) **Kuinka tietoisia nuoret ovat Youthpassiin kirjatusta avainosaamisalueista&elinikäisestä oppimisesta? Haluavatko nuoret aidosti edistää niitä? Jos haluavat, miten se ilmenee?**
- 4) **Millä (avainosaamis)osa-alueilla nuoret nuoriso-ohjaajien mielestä ovat kehittyneet eniten? Kuinka kehitys näkyy (vertaa lähtö- ja lopputilanne)?**
- 5) **Onko nuorisovaihdosta ohjaajien mielestä nuorille hyötyä/merkitystä tulevaisuudessa, esim. jatkokoulutuksen tai työllistymisen kannalta/muulla tavoin?**
- 6) **Onko Youthpass menetelmänä toimiva elinikäisen oppimisen avainosaamisalueiden kartuttamisessa? Onko se ohjaajien näkökulmasta toimiva tapa arvioida/seurata nuorten oppimista? Jos ei, mikä olisi tehokkaampi tapa?**
- 7) **Osaatteko sanoa, arvostetaanko kansainvälistä osaamista/kokemuksia kunnassanne (koulutus/työelämä)? Miten se mahdollisesti ilmenee?**

***Elinikäisen oppimisen avainosaamisalueet:**

- viestintä äidinkielellä
- viestintä vierailta kielillä
- matemaattinen osaaminen sekä perusosaaminen luonnontieteiden ja tekniikan aloilla
- digitaaliset taidot
- oppimistaidot (learning to learn)
- sosiaaliset ja kansalaistaidot
- aloitekyky, yrittäjyystietoisuus
- kulttuurin ilmaisumuodot

Vastaathan **su 25.10.2015** mennessä. Lähetä vastauksesi allekirjoittaneelle laura.korkeakoski@gmail.com .

Kiitos!

Laura Korkeakoski/Humanistinen amk/kansalaistoiminnan ja nuorisotyön ko